

## Evaluering

# Critical Time Intervention (CTI) som styrket efterværn til tidligere anbragte unge i Københavns Kommune 2020-2023



### Udarbejdet af:

Line Klyvø

Faglig Stab

Borgercenter Børn og Unge

Socialforvaltningen

Københavns Kommune

Juni 2024



## Indhold

<b>Indledning .....</b>	<b>4</b>
<b>1. Introduktion.....</b>	<b>5</b>
Formål.....	5
Projektets baggrund og forankring i Københavns Kommune .....	5
Adgang til boliger .....	6
Housing First tilgang .....	6
CTI-metoden .....	6
<b>2. Resultater .....</b>	<b>8</b>
Kvantitative resultater .....	8
Kvalitative resultater .....	8
<b>3. Konklusion.....</b>	<b>11</b>
<b>4. Målgruppe og baggrundshistorik via data.....</b>	<b>13</b>
Målgruppens foranstaltningshistorik .....	13
Målgruppens belastninger og belastningsreaktioner opgjort via AOA.....	14
En målgruppe i risiko for hjemløshed.....	17
Opsummering .....	17
<b>5. Unge- og medarbejderperspektiver på CTI-forløb .....</b>	<b>20</b>
Når de unge var motiveret for at bo selv.....	22
Unge, der ikke var motiverede.....	22
Kontaktskabelfasen skabte tryghed og gav oplevelser af en god overgang.....	23
Positive forventninger og empowerment øgede de unges ejerskab til forløbet .....	25
Skift i støtteperson medførte positiv udvikling .....	25
Følelsesmæssig og social støtte via CTI-forløbet.....	27
Brug af psykiater og sundhedsteam skærpede fokus på sundhed .....	27
Fællesspisning hos CTI som vej til nye venskaber - for nogle .....	28
Når målet om netværk ikke blev opfyldt.....	29
Housing First og empowerment som løftestang for udvikling i de unges liv .....	29
Afslutning på CTI - et kort forløb var godt for nogle, men ikke for alle unge .....	31
Livssituation og støttebehov i tiden efter CTI-forløb?.....	32
<b>6. Metodeerfaringer i arbejdet med de unges CTI-forløb.....</b>	<b>34</b>
De tre faser bidrog til at øge motivationen hos de unge .....	34
De tre faser blev udfordret af kravet om fleksibilitet og borgernes behov .....	35
Et lavt caseload gav god plads til fleksibilitet, faglighed og nyudvikling .....	35
Den korte tidsramme gjorde medarbejdernes indsats mere effektiv.....	36
Brobygning til almensamfundet og samarbejdet med myndighed .....	36
<b>7. Projektledelsens erfaringer - Et organisatorisk perspektiv .....</b>	<b>38</b>

Mangel på billige boliger .....	38
Stor organisation og hyppig udskiftning af medarbejdere .....	38
Et ændret mindset kræver måske en kulturændring? .....	39
<b>8. Litteraturliste.....</b>	<b>40</b>
<b>Bilag 1 .....</b>	<b>41</b>
BBUs udbygning og brug af CTI- indsatsen.....	41
Supplerende aktiviteter i projektperioden .....	42
<b>Bilag 2.....</b>	<b>45</b>
Evalueringens design og metode.....	45
<b>Bilag 3.....</b>	<b>47</b>
Oversigt over mulige aktiviteter med den unge i CTI-forløb:.....	47

## Indledning

Forskning har vist, at tidligere anbragte fylder i hjemløsestatistikkerne. Dette giver anledning til at overveje: Støtter og hjælper anbringelsesstederne, de unge godt nok på vej i overgangen til voksenlivet? Hvordan hjælper vi anbragte unge med at udvikle selvstændighed og de rette kompetencer, så de kan navigere bedst muligt i voksenlivet efter en anbringelse? Kan man forestille sig, at nogle af de anbragte unge udvikler mere selvstændighed ved at komme ud i egen bolig med støtte, fremfor at forblive på f.eks. en døgninstitution hele efterværnet ud? Kan Housing First indsatser som f.eks. CTI-metoden fungere som relevant overgangsstøtte og efterværn for anbragte unge, når de flytter fra anbringelsen og ind i egen bolig?

Nogle af disse spørgsmål har optaget medarbejdere og ledere i Socialforvaltningens Hybelinstitution, der netop arbejder med at hjælpe de ældste unge i anbringelser og videre ind i voksenlivet. Ønsket om at nyudvikle og at undersøge, om de unge kunne støttes og hjælpes videre på anden vis, f.eks. via CTI-metoden, førte til udformning af en ansøgning til Socialstyrelsen i 2020. Denne blev imødekommet. Det betød, at Hybelinstitutionen og Staben i Borgercenter Børn og Unge de følgende tre år afprøvede og videreudviklede CTI-metoden ift. til målgruppen af meget udsatte unge. Metoden har ikke været anvendt som overgangsstøtte til tidligere anbragte unge i Danmark før.

Nærværende rapport er en slutevaluering af Københavns Kommunes Socialforvaltnings brug af CTI-metoden på ungeområdet. Cand. Mag i pædagogik Line Klyvø, ansat i Staben, har evalueret kommunens arbejde med CTI-metoden i perioden 1.11.2023-31.3.2024. I rapporten indgår desuden data bearbejdet af faglig konsulent Sine Munch Larsen. Slutrapporten samler resultaterne fra forløbet.

En nærmere beskrivelse af design og metode og det indsamlede data findes i **bilag 2** bagerst i rapporten.

## 1. Introduktion

Nærværende rapport er en evaluering af en afprøvning af metoden CTI<sup>1</sup> (Critical Time Intervention) som efterværnsindsats i forhold til den målgruppe af tidligere anbragte unge, der vurderedes i risiko for at havne i hjemløshed.

### Formål

Projektets overordnede formål var at videreudvikle, udvide, evaluere og sprede metoden Critical Time Intervention (CTI) som efterværnsindsats overfor tidligere anbragte unge i alderen 18-23 år med henblik på at forebygge, at de unge skulle havne i en hjemløshedssituation eller få dem ud af hjemløshedssituationer. Ordet "sprede" henviser i denne henseende til, at hensigten var at udbrede CTI som metode i efterværnet/ungestøtten i kommunen, hvis resultaterne af projektet var gode.

Målgruppen for projektet var tidligere anbragte unge mellem 18 og 23 år (herunder unge, som var i efterværn i form af opretholdt anbringelse), der enten befandt sig i en hjemløshedssituation eller vurderes i risiko for at komme i en hjemløshedssituation.

### Projektets baggrund og forankring i Københavns Kommune

En opgørelse på hjemløsestatistik fra VIVE viser, at der er sket et markant fald i antallet af unge i hjemløshed sammenlignet med kortlægningen i 2019. En undtagelse er dog i København, hvor antallet af unge i hjemløshed ligger på stort set samme niveau, som ved den forrige kortlægning med 152 unge i 2019 og 149 unge i 2022. Derudover ved vi, at der findes et mørketal på området i form af såkaldte "sofa-sovere". Disse unge er kendetegnet ved at sove på venners sofaer og bor derfor ikke synligt på gaden, er reelt hjemløse (Benjaminsen 2019 og 2022, Vive).

I 2019 havde Københavns Kommune 208 unge i efterværn i form af opretholdt anbringelse. Det blev vurderet som usikkert, hvorvidt de unge, ved at blive boende et år eller to mere på en døgninstitution, ville opnå de nødvendige og relevante kompetencer til at kunne mestre et selvstændigt voksenliv efter anbringelsen. På den baggrund ønskede Hybelinstitutionen<sup>2</sup>, som er et socialpædagogisk tilbud i Borgercenter Børn og Unge i Københavns Kommune<sup>3</sup>, at flytte støtten til de unge ud i egen bolig med henblik på bedre at kunne arbejde med de unges selvstændige livsførelse, økonomi, husholdning mv. i blivende bolig. Man valgte Critical Time Intervention (herefter CTI) som overgangsstøtte mellem anbringelse og selvstændigt liv i egen bolig pga. metodens systematik og dens fokus på svære overgange i udsatte borgeres liv. Samtidig tager metoden afsæt i et Recovery- og empowerment-orienteret syn på mennesker og giver et naturligt fagligt ståsted ift. det at skabe mestringsstrategier i eget liv.

Socialstyrelsen valgte at imødekomme Københavns kommunes ansøgning og gav økonomisk støtte til projektet, som er afviklet i tidsrummet sep. 2020 - dec. 2023. CTI-indsatsen blev forankret i Hybelinstitutionen som en selvstændig projekt-indsats og afdeling med ansættelse af medarbejdere og en afdelingsleder.

---

<sup>1</sup> CTI (Critical Time Intervention) er en evidensbaseret metode, der retter sig mod borgere, som er i en overgangsperiode. Denne overgangsperiode kan indebære en motivation for forandring eller en fysisk flytning. Metoden kan f.eks. anvendes overfor borgere der går fra hjemløshed til egen bolig (CTI metodemanual, Socialstyrelsen, 2018).

<sup>2</sup> Hybelinstitutionen er et socialpædagogisk tilbud i Borgercenter Børn og Unge med en fleksibel organisering, der varetager mange forskellige fleksible og forebyggende indsatser. Tilbuddet rummer godt 100 pladser fordelt på flere forskellige boligløsninger over det meste af København. Tilbuddet er organiseret i fire lokalerheder og en projektenhed: Brorson, Vesterbro, Nordvest, Amagerbro og projektenheden (CTI). Hybelinstitutionen råder blandt andet over selvstændige hybler, deleboliger, døgntilbud, selvstændige lejligheder, opgangs- og bofællesskaber, fleksible §107 pladser m.m. Den unge kan også bo i selvstændig bolig via CTI/ICM. De mange forskellige boformer giver rig mulighed for at sammensætte individuelt tilpassede indsatser, hvor valget af boform indgår som en del af den samlede indsats. En hybel er en anbringelse i egen bolig med kontaktpædagoger/anbringelsespædagoger tilknyttet. Der kan både være tale om selvstændige boliger, deleboliger og bofællesskaber

<sup>3</sup> Borgercenter Børn og Unge er den del af Københavns Kommunes Socialforvaltning, som har ansvaret for indsatsen for udsatte børn og unge og deres familier i København. Borgercentret modtager og behandler underretninger fra borgere og professionelle, der er bekymrede for et barns trivsel. Borgercentret har en række tilbud og indsatser til målgruppen.

### Antal visiterede forløb

- 37 unge har været visiteret til CTI-forløb - heraf er der i marts 2024 7 igangværende og 30 afsluttede forløb.

Alle kommunens 5 myndighedsenheder har gennem forløbet visiteret borgere til CTI. Særligt Nørrebro-Bispebjerg har visiteret mange til indsatsen, hvilket illustreres af tabellen nedenfor:

Visitation fra myndighedsenheder:	
Myndighedsenhed	Antal unge i CTI
BBU Amager	7
BBU Brønshøj-Husum-Vanløse	5
BBU City-Østerbro	4
BBU Nørrebro-Bispebjerg	12
BBU Valby-Vesterbro-Kgs. Enghave	7
<b>Antal CTI-unge i alt</b>	<b>35</b>

OBS: Der er to unge, der ikke findes data på, hvorfor opgørelsen viser 35 unge.

### Adgang til boliger

Adgang til boliger og manglen på billige boliger i Københavns kommune viste sig at være en barriere gennem hele projektforsløbet. Fokus på boliger har derfor været skærpet på forskellig vis i løbet af projektperioden. Projektet fik - sammen med Borgercenter Voksnes hjemløseenhed - adgang til boliger på Øresundskollegiet. I perioden har seks CTI- unge fået bolig på Øresundskollegiet. De unge blev anvist via den boligsociale anvisning, der også blev inddraget ift. sparring omkring de enkelte unge, der blev henvist. Der blev opstartet et særskilt samarbejde omkring Øresundskollegiet, som blandt andet indeholdt et samarbejde med en ansat, som havde særligt øje på de anviste unge med henblik på at sikre deres trivsel og deres plads i fællesskabet.

### Housing First tilgang

Kerneelementerne i Housing First-tilgangen er, at der allerede i starten af et indsatsforløb etableres en stabilisering af boligsituationen for borgeren ved at tilvejebringe en permanent boligløsning, samtidig med at borgeren får en intensiv social støtte i hverdagen. Ifølge Housing First-tilgangen er en stabilisering af boligsituationen i starten af et indsatsforløb en forudsætning for at arbejde med andre af borgerens problematikker og udfordringer, afhængigt af hvad borgeren ønsker, som fx at få behandling for fysisk eller psykisk sygdom, hjælp til misbrugsproblemer eller støtte til at kunne opbygge det sociale netværk og at deltage i meningsfulde aktiviteter i hverdagen. På den måde er Housing First-tilgangen grundlæggende baseret på recovery-tilgangen og tager udgangspunkt i, hvilke ønsker og behov borgeren selv har for sit liv (Benjaminsen et al 2017). En forudsætning for, at borgere med komplekse, psykosociale problemer kan bo i egen bolig, er, at der gives en intensiv social støtte.

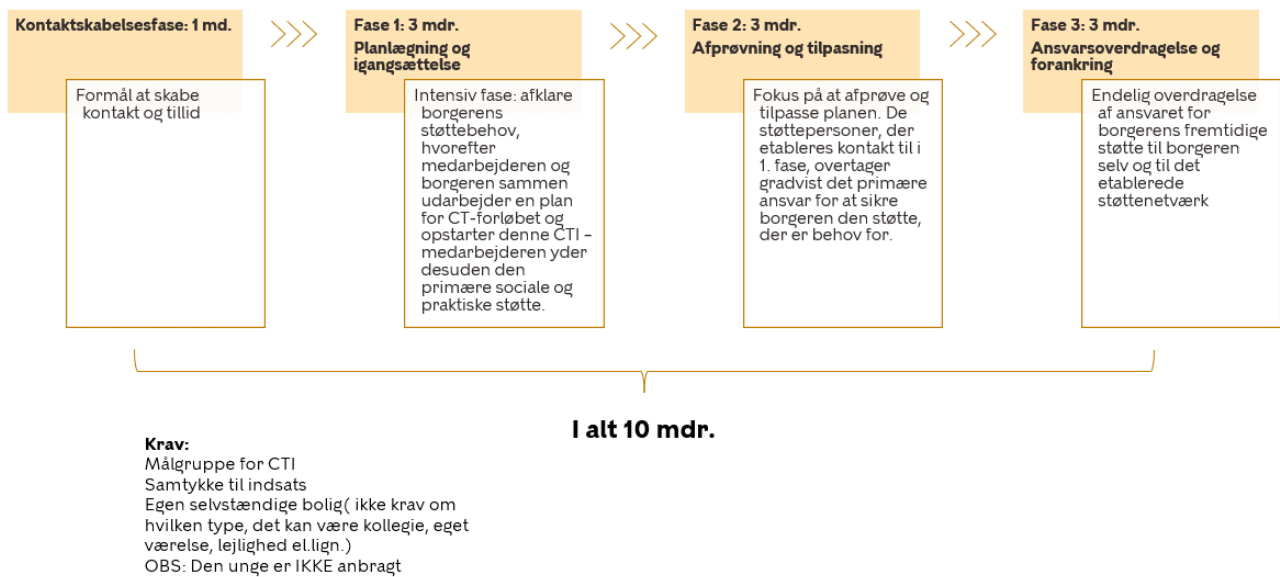
### CTI-metoden

CTI står for Critical Time Intervention og er som metode en systematisk, faseopdelt overgangsstøtte. Den evidensbaserede metode tager afsæt i Empowerment og Recovery-tankegange og tilrettelægger en individuel, fleksibel og helhedsorienteret indsats med afsæt i de unges egne ønsker for forandring.

Metodens afsæt i et Recovery- og Empowerment syn på mennesker lægger således vægt på at forstå borgeren som den, der ved bedst om egne ressourcer og udfordringer, og at "give magten tilbage til borgeren". Tilgangen medvirker således til, at borgeren kan skabe mestringsstrategier i eget liv.

Faseinddelingen i et CTI-forløb kan illustreres som nedenfor:

## CTI



### BBUs brug af CTI som rammemetode og øvrige aktiviteter i projektforsløbet

CTI-metoden har været anvendt som rammemetode i alle borgerforsløb. I tillæg hertil har forskellige faglige tilgange været anvendt bl.a. den narrative tilgang og redskaber herfra, en traumefokuseret tilgang samt et tilknytningsteoretisk og et udviklingspsykologisk perspektiv i mødet med og i forståelsen af de unge.

Derudover har der været iværksat og udviklet en række aktiviteter i projektforsløbet, som har haft til formål at styrke fagligheden og kvaliteten i de enkelte borgerforsløb. Aktiviteterne var:

- Fællesspisning og netværksskabende aktiviteter
- Ansættelse og brug af psykiater til udredning og behandling + sundhedsteam
- Terapi
- Kompetenceudvikling af medarbejdere
- Styrket samarbejde ml. børne/unge- og voksenområdet og oprettelsen af ICM-indsatsen
- Samarbejdet med De Unges Hus om mentoruddannelsen
- Brobygningsforsløb

De ovenfor nævnte forskellige faglige tilgange og aktiviteter er beskrevet mere udførligt bagerst i rapportens **bilag 1**.

## 2. Resultater

I dette afsnit følger en kvantitativ og kvalitativ opgørelse over resultaterne af CTI-forløb for de unge. 37 unge har i alt været visiteret til CTI-forløb. I marts 2024 var der 7 igangværende forløb og 30 afsluttede. Opgørelsen nedenfor bygger på de 30 afsluttede forløb.

### Kvantitative resultater

- **Ingen blev hjemløse**  
Ingen unge blev hjemløse i forløbet. Dermed blev indsatsens overordnede formål indfriet for alle unge.
- **Halvdelen blev afsluttet uden yderligere foranstaltninger**  
25 unge ud af de 30, der har deltaget i et CTI-forløb, er afsluttet med indfrieede mål<sup>4</sup>. Knap halvdelen af disse, er afsluttet uden yderligere foranstaltninger (12 unge). Det svarer til 40% af det samlede antal unge, som har afsluttet et CTI-forløb.
- **7 er overgået til ICM-indsats**  
7 af de 25 unge med indfrieede mål fra CTI-forløbet er fortsat i en ICM-indsats (et længere og mere intensivt Housing First forløb) – 5 i BBU, 2 i BCV.
- **5 blev afsluttet uden indfrieede mål**  
5 unge blev afsluttet uden indfrieede mål. Disse er gået videre til indsats i på voksenområdet (Borgercenter Voksne - BCV). 1 ung flyttede kommune.

### Oversigt over hvad de 30 unge blev udskrevet til:

BBU-indsatser:	Ingen indsatser:	BCV-indsatser:
5 unge fik ICM	12 unge gik videre uden støtte	2 unge fik ICM
3 unge kom i hybel (aftalt fra start/styrket overgang)	1 ung fik et halvt år med tidligere kontaktperson fra anbringelsen – herefter ikke mere støtte.	1 ung fik kontaktpersonsordning
1 ung fik kontaktpersonsordning		1 ung flyttede kommune
		2 unge fik §107 1 ung fik distrikt psykiatri

### Kvalitative resultater

Der tegner sig samlet set et billede af fire forskellige udfald for de unge, der havde fået CTI-forløb:

#### En gruppe var etableret i egen bolig og havde ikke brug for mere støtte fra kommunen

Den første gruppe på 12 unge oparbejdede i CTI-forløbet økonomisk forståelse, lærte at lave et budget og kunne leve derefter, lærte at holde en lejlighed. Flere var i gang med skole/uddannelse og fritidsjob. De unge var fortsat meget motiverede for at bo selv. De unge havde fået en øget selvforståelse og var i stand til at registrere, når de havde brug for hjælp. De havde et netværk, de kunne søge støtte hos og de var i stand til at række ud efter hjælp ved behov. Denne gruppe unge havde ikke brug for yderligere støtte fra socialforvaltningen efter endt CTI-forløb<sup>5</sup>.

<sup>4</sup> Mål skal her forstås som det/de mål, der blev lavet i dialogen mellem CTI-støtten, den unge og myndighed. At have indfriet mål betyder f.eks.: at etablere egen bolig, at få afklaret støttebehov, at koble sig på anden støtte/netværk.

<sup>5</sup> Det er nærliggende at forestille sig, at de unge, der ikke havde behov for mere støtte fra socialforvaltningen måske ville være unge, der var mindre udfordrede til en start f.eks. unge med færre belastninger eller unge, der havde haft færre foranstaltninger tidligere. Men et kig i data viste, at de unge i denne gruppe havde lige så mange belastninger/belastningsreaktioner samt antal foranstaltninger, som de unge i de øvrige grupper, der gik videre med mere støtte. Men de kvalitative interviews pegede på, at de unge i denne gruppe måske var lidt bedre stillet ift. netværk, i lidt højere grad havde lært at række ud til omgivelserne og var mere trygge ved hvem de kunne gå til ved behov for hjælp. De havde i lidt højere grad end de øvrige unge lært sig strategier til at håndtere egen situation og de udfordringer der var.



### **En gruppe var etableret i egen bolig og fik tildelt kontaktpersonsordning eller ICM-indsats i BBU eller BCV**

Den anden gruppe på 11 unge havde brug for støtte til både det praktiske, men i høj grad også til følelsesmæssige aspekter i deres CTI-forløb. De unge lærte det de skulle om at holde en lejlighed, havde fået større selvstændighed og øget trivsel. De var i varierende grad i gang med skole/uddannelse og job. De havde også en sårbarhed med sig i form af forskellige diagnoser (angst, ptsd, ADHD, traumer og svigt) i kombination med et fortsat spinkelt socialt netværk. Nogle af disse unge havde brug for at sprede støtten ud over lidt længere tid end et CTI-forløb varer, idet de havde svært ved arbejde med mange ting samtidig eller havde brug for at arbejde med tingene i et andet tempo. Nogle tog sent imod hjælpen og kom først rigtig i gang halvvejs inde i CTI-forløbet. Disse unge havde fortsat et støttebehov og blev visiteret videre til ICM eller kontaktpersonsordning.

### **En gruppe fik tildelt en mere indgribende foranstaltning i BCV, §107 og distrikt psykiatri**

For den tredje gruppe unge på tre unge fik CTI-forløbet primært en afklarende og udredende funktion. De unge viste sig at have så store vanskeligheder kognitivt og psykisk, at CTI-forløbet ikke var tilstrækkeligt som redskab til at lære dem at bo selv på daværende tidspunkt. Disse unge havde behov for mere omfattende støtte og blev visiteret til § 107 eller distrikt psykiatri.

### **En gruppe som fik en styrket overgang fra institution til hybel**

For en fjerde gruppe unge i alderen 16-17 år, havde målet med CTI været at etablere en styrket overgang fra anbringelse på institution til hybel. Målet for disse tre unge var her fra starten ikke at komme i egen bolig.



### 3. Konklusion

Fra 2021-2024 afprøvede Hybelinstitutionen i BBU i Københavns Kommunes Socialforvaltning CTI (Critical Time Intervention) som efterværn og overgangsstøtte til tidligere anbragte unge, der gik fra en anbringelse til at flytte i egen bolig for første gang. Alle unge i indsatsen var vurderet i risiko for hjemløshed og det overordnede formål med brugen af CTI-forløb var at forebygge hjemløshed samt hjælpe de unge i gang med et selvstændigt voksenliv.

#### **Mange unge blev etableret godt i egen bolig og havde ikke behov for mere støtte fra Socialforvaltningen efter endt CTI-forløb**

Erfaringerne med brugen af metoden og principperne i Housing First på målgruppen af borgerne var overvejende gode og resultaterne i data gengivet i rapportens kapitel 2 viser, at ingen unge blev hjemløse under CTI-forløbet eller i tiden efter endt forløb. Knap 40 % af de unge blev etableret godt i egen bolig og fik ikke tildelt mere støtte fra kommunen. De resterende unge blev udskrevet til hhv. kontaktpersonsordning og ICM-indsats i enten BBU eller BCV-regi. Enkelte havde et mere intensivt behov for støtte i BCV.

Da det er første gang CTI-indsatsen afprøves som overgangsstøtte til en målgruppe af unge, der går fra anbringelse til egen bolig, er der ikke et sammenligningsgrundlag. Kigger man på andre afprøvninger af Housing First tilgange i Danmark sat i værk i forhold til hjemløse, viser forskning fra VIVE gode resultater idet, at 9 ud af 10 hjemløse fastholder deres bolig igennem indsatsperioden (Benjaminsen et al. VIVE, 2017). I Borgercenter Voksne i Københavns Kommune har man ligeledes afprøvet CTI-metoden ift. voksne, der flytter fra socialpsykiatriske botilbud og over i egen bolig. Her var resultaterne også gode idet 17 ud af 20 borgere blev afsluttet uden behov for yderligere § 85 eller § 83 støtte.

De kvalitative interview med medarbejdere, ledere og unge bakker resultaterne i data op og tegner et billede af en målgruppe med komplekse udfordringer, men hvor mange af de unge, til trods herfor, fik et relativt stort udbytte af deres CTI-forløb. Unge såvel som medarbejdere og ledere var glade for metoden, som de oplevede som virksom og effektiv i forhold til at støtte udsatte unge i en kritisk fase af livet, hvor de gik fra anbringelse til egen bolig og begyndte at tage hul på voksenlivet med de krav og forventninger, der fulgte med. Unge og medarbejdere opfordrer derfor kommunen til at bruge metoden fremadrettet.

#### **Metodisk nyudvikling i form af et terapeutisk fokus styrkede CTI-forløbene**

CTI-teamet arbejdede relativt tro mod den faseopdelte metode i perioden, men tilpassede samtidig metoden til behovene hos målgruppen, hvor man blandt andet valgte at arbejde med et lavere caseload på maksimalt seks borgere pr. medarbejder og et variabelt timetal. Med dette imødekom CTI-metoden behovet for en høj grad af fleksibilitet i indsatsen. Man havde desuden valgt at tilføje et terapeutisk fokus i kontakten med de unge (traumefokuseret tilgang (AoA) og narrativ terapi), hvilket kan siges at være en nyudvikling, som giver mening i forhold til de meget udsatte og ofte traumatiserede unge. Man havde videre, via ansættelse af psykiater, sikret hurtig udredning og behandling af de unge med psykisk sygdom og/eller misbrug og opnåede dermed bedre trivsel hos flere af de unge i CTI-forløb.

#### **Organisatoriske og metodemæssige udfordringer**

Selvom unge og medarbejdere havde overvejende gode erfaringer med CTI-metoden var der dog også udfordringer forbundet med anvendelsen af metoden, både metodemæssige såvel som i organisationen. Netværksarbejdet, som er en integreret del af CTI-metoden, var i forhold til målgruppen af udsatte og sårbare unge en udfordring at komme i mål med. Flere unge var netværksfattige både ved opstart og ved afslutning på deres CTI-forløb. I forhold til det fremadrettede arbejde med metoden, kan der derfor med fordel kigges nærmere på, hvordan man kan arbejde meget mere med at finde relevante voksenstøtter til de unge såvel som venner. Er der muligheder i almensamfundet eller i den unges egen familie/omgangskreds, som kan udnyttes bedre? <sup>6</sup>

<sup>6</sup> Rapporten "Fra hjemløshed til egen bolig - unges perspektiver på, hvad de har brug for i overgangen til at få egen bolig", udarbejdet af Socialt Udviklingscenter SUS for Realdania, 2021 udpeger 4 områder, der er vigtige for at unge, som efter en ustabil tid flytter i egen bolig,

De organisatoriske udfordringer omhandlede især vanskelig adgang til billige boliger i København, hvilket naturligt kan sætte nogle begrænsninger for brugen af Housing First indsatserne CTI såvel som ICM fremadrettet – medmindre der findes kreative løsninger.<sup>7</sup>

Men også udbredelse af det mindset der ligger i Housing First indsatserne fordrer, at medarbejderne på børne/ungeområdet i BBU i højere grad også møder de unge med empowerment og et "voksenblik", tør overgive mere ansvar til de unge og møde dem med positive forventninger til at de kan lære og vokse med egne mål, ønsker og drømme – med tilbud om intensiv støtte ved deres side. Det kan måske clashe med den mere omsorgsorienterede tilgang, der gør sig gældende på børneområdet, hvor det at "passe på" og "følge på vej" ligger dybt i DNAet hos mange – og med god grund, for de unge har komplekse udfordringer og er meget udsatte.

### **Er CTI en god metode som efterværnsindsats?**

Rapporten viser, at også unge i anbringelse med komplekse udfordringer kan vokse og udvikle selvstændighed med det ansvar, der følger med at få en lejlighed og at netop denne selvstændighed kan sprede sig til andre områder i deres liv og bidrage til deres recovery processer. CTI-metoden skabte et godt udgangspunkt for stabilisering af de unges livssituation og understøttede de unge i at blive mere selvhjulpne i hverdagen. Der kan derfor peges på, at CTI-metoden og tilpasningen heraf til målgruppen fungerer som et kvalificeret bidrag til at hjælpe de unge ud af en anbringelse og videre til et selvstændigt voksenliv. Imidlertid er det væsentligt, at den unge er motiveret for at bo selv. Det er desuden afgørende, at den unge bliver støttet tilstrækkeligt med udgangspunkt i den enkeltes behov og ønsker. Det lave caseload spiller en væsentlig rolle her.

### **CTI-forløb er ikke det rigtige for alle unge**

CTI-forløb er imidlertid ikke den rigtige løsning for alle unge. Nogle unge er for udfordrede og har brug for mere omfattende støtte. Andre unge er ikke motiverede for at bo alene. Nogle har brug for at forblive anbragt i en periode og andre har brug for at sprede støtten ud over længere tid. Nu hvor ICM- indsatsen er kommet til i BBU i 2023, vil det give god mening at sondre mere specifikt i målgruppen af unge, når der visiteres til de to indsatser fremover. Her kan man med fordel overveje, hvilke unge der profiterer bedst af et meget intensivt og kort forløb (CTI) og hvilke unge, der profiterer bedst af et intensivt, men langt forløb (ICM). Visiteres den unge til den rigtige indsats fra start vil man kunne forebygge det skift, der ellers vil opstå, når en ung, der har været i CTI-forløb f.eks. visiteres videre til ICM- indsats.

---

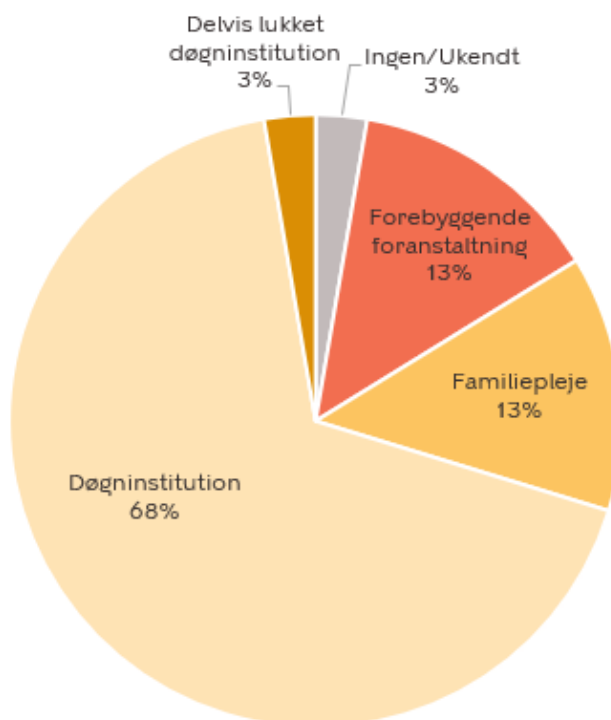
også bliver boende på den lange bane. Det drejer sig om følgende: Netværk, stabilitet, økonomi og genopbygning. I forhold til netværk peges der på vigtigheden af, at den unge har et bagland, der støtter op om det praktiske såvel som det følelsesmæssige og at den unge har venner og adgang til fællesskaber med andre unge.

<sup>7</sup> Denne problemstilling taler ind i en national tendens, hvor forskning viser, at netop adgang til billige boliger i de større byer er en udfordring (Benjaminsen et al 2017).

## 4. Målgruppe og baggrundshistorik via data

Den primære målgruppe af unge, der blev visiteret til CTI-forløb kom direkte fra anbringelse på enten døgninstitution eller i plejefamilie. Enkelte kom hjemmefra og havde haft forebyggende foranstaltning i hjemmet. De unge vurderes at have et funktionsniveau, der gjorde det sandsynligt, at de med intensiv overgangsstøtte i en periode kunne lære at bo selv. Figuren nedenfor illustrerer, hvilke indsatser de unge kom fra lige op til opstart af CTI-forløb.

### Foranstaltning op til CTI-forløb



Der var tale om en sammensat og kompleks ungegruppe. De unge i CTI havde forskellige anbringelsesbaggrunde. Kendetegnende var, at de unge havde en lang anbringelsesbaggrund, samt ofte havde haft flere skift i anbringelserne. De unge med anbringelsesbaggrund kunne deles i tre grupper:

- 1. Lange anbringelsesforløb:** Nogle unge havde været anbragt fra de var helt små og havde f.eks. været anbragt på institution, plejefamilie, på behandlingsinstitution og på hybel med overgang til egen bolig, hvor deres CTI-forløb startede.
- 2. Sen anbringelse:** Andre unge blev anbragt i de helt sene teenageår med hurtig opskrivning til egen bolig ved det 18. år, hvorfor de havde en kort anbringelseshistorik bag sig.
- 3. Opvækst i plejefamilie:** Endelig havde nogle unge været anbragt i plejefamilie igennem det meste af deres barndom.

### Målgruppens foranstaltningshistorik

Vi kan via data om de unges foranstaltningshistorik få adgang til at sige noget om kompleksitetsniveauet hos målgruppen af unge. Jo flere foranstaltninger de har haft jo mere komplekse udfordringer, må det antages, at de unge kan være omfattet af.

Datagrundlaget udgøres af 35 unge – 13 drenge og 22 piger.<sup>8</sup>

Opgørelsen på antal foranstaltninger viser, at de unge har haft mellem 2 og 23 foranstaltninger (inkl. aktive indsatser, økonomisk støtte og efterværn).

En gennemsnitlig ung indskrevet i CTI-forløb har været omfattet af 7 foranstaltninger via opvæksten, hvilket må siges at være relativt mange. Foranstaltninger kan dække over både forebyggende foranstaltninger som f.eks. kontaktperson eller familiebehandling i hjemmet og mere indgribende foranstaltninger, som forskellige typer af anbringelse udenfor hjemmet. Opgørelsen viser også, at flere piger end drenge har været visiteret til et CTI-forløb. Drengene har gennemsnitligt haft lidt flere foranstaltninger end pigerne (6,27 foranstaltninger i gennemsnit for pigerne, 8,31 for drenge) og ser dermed ud til at være lidt mere belastede end pigerne.

### Målgruppens belastninger og belastningsreaktioner opgjort via AOA

AoA-registreringer<sup>9</sup> fra CTI-støttemedarbejderne lavet på de unge undervejs i projektføreløbet giver adgang til at få et dybere indblik i de belastninger og belastningsreaktioner, som de unge var omfattet af. Via disse kan vi tegne et billede af de unges udfordringer.

#### Top 3 belastningsreaktioner

- Psykiske symptomer - 84%
- Søvnproblemer - 75%
- Undgåelsesadfærd - 72%

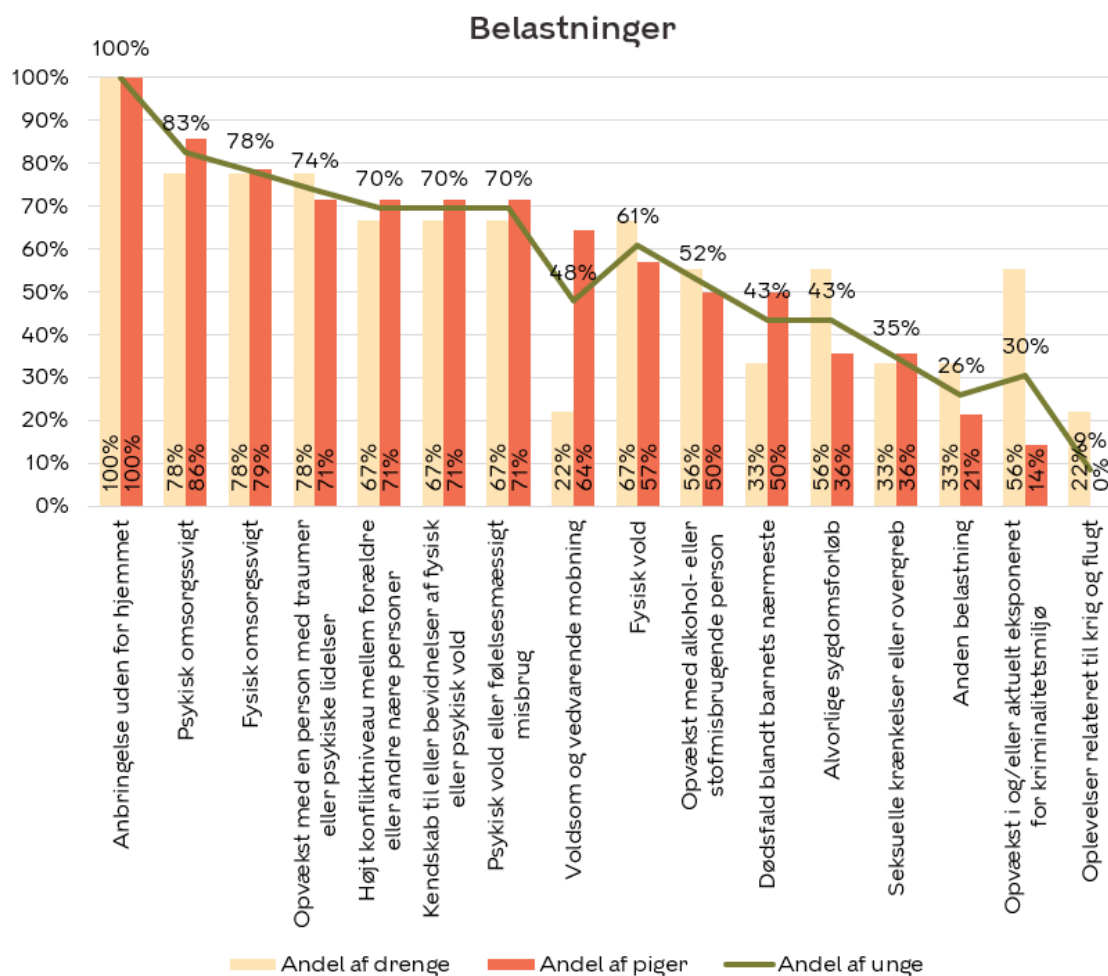
#### Top 3 belastninger

- Anbringelse uden for hjemmet - 100%
- Psykisk omsorgssvigt - 83%
- Fysisk omsorgssvigt - 78%

Belastningerne er de faktorer og vilkår, som de unge var opvokset med som f.eks. anbringelse udenfor hjemmet, fysisk og psykisk omsorgssvigt mm., som de unge jf. grafen nedenfor i meget høj grad var omfattet af:

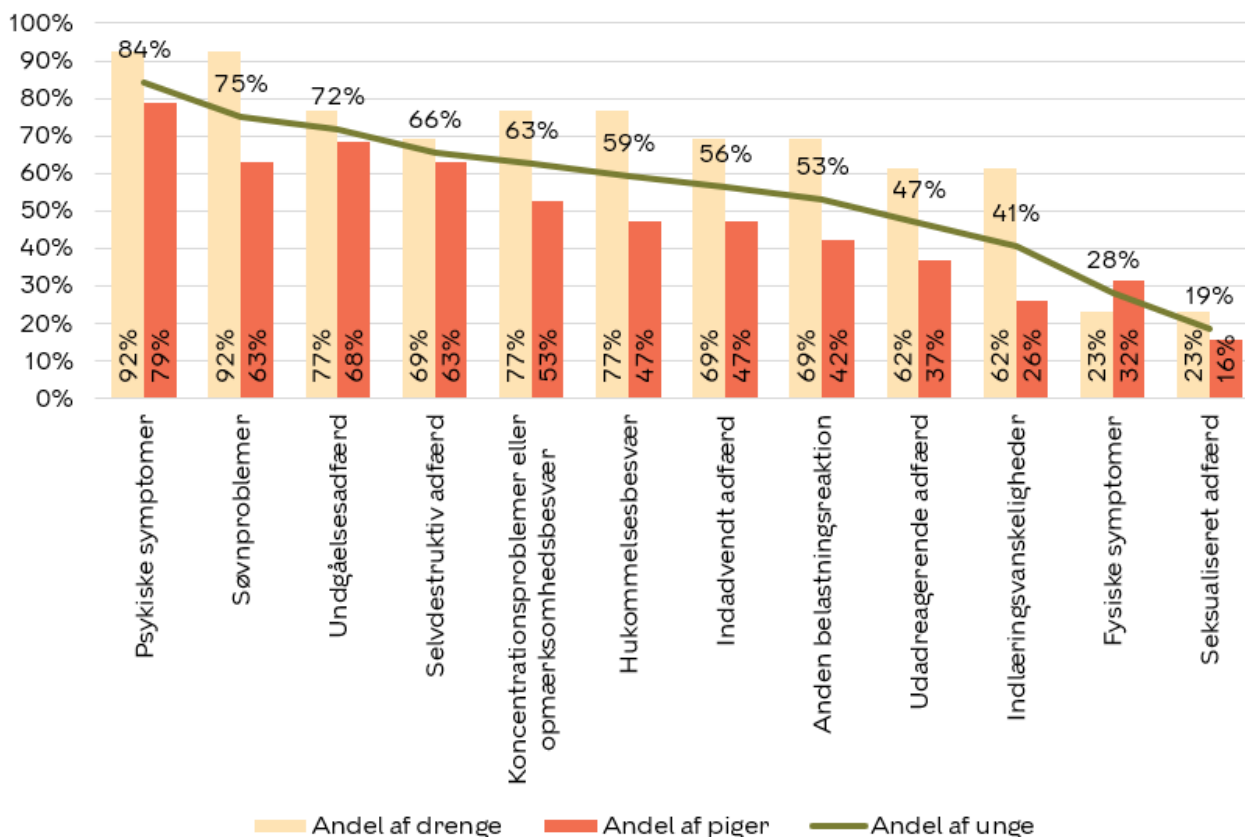
<sup>8</sup> Data i afsnittet her bygger på 35 unge og ikke de 37, der i alt har været visiteret. Dette skyldes udsving i kvaliteten af data, hvor det ikke har været muligt, at finde data på de sidste to unge, der var visiteret til CTI-forløb.

<sup>9</sup> AoA er et analyse- og arbejdsredskab, som medarbejderne i projektføreløbet har benyttet til at kortlægge de unges relationelle erfaringer med fokus på seks temaer (tilknytning, sikkerhed, motivation, følelsesregulering, dagligdag, barnets fortælling), på baggrund af en tidslinje og på baggrund af et genogram.



Belastningsreaktionerne fortæller noget, om de unges reaktioner og symptomer, der er opstået som konsekvens af belastningerne. Grafen nedenfor giver indblik heri:

## Belastningsreaktioner



	Piger	Drenge	Samlet
Gns. antal belastningsreaktioner	5,74	7,92	6,63
Gns. antal belastninger	8,79	9,11	8,91

Samlet set tegner opgørelserne et billede af en gruppe af unge, hvor deres situation er præget af et meget højt kompleksitetsniveau i form af svære belastninger og belastningsreaktioner. De unge havde således en høj grad af psykiske symptomer, søvnproblemer og undgåelsesadfærd. Psykiske symptomer kan dække over f.eks. angst, ADHD, depression og PTSD. Undgåelsesadfærd ses især ift. forskellige typer af angstlidelser og ved utryk tilknytning.

Ligesom drengene var omfattet af flere foranstaltninger end pigerne, så de også ud til at være omfattet af både lidt flere belastninger og belastningsreaktioner end pigerne. Drengene så desuden på nogle punkter ud til at have visse typer af belastninger, som pigerne i lidt mindre grad havde, f.eks. havde 56% af drengene haft en opvækst i og/ eller var aktuelt eksponeret for kriminalitetsmiljø, mens færre piger, 14%, havde haft en sådan opvækst.

62 % af drengene havde en udadreagerende adfærd, mens 37 % af pigerne havde dette. Drengene havde også i højere grad end pigerne indlæringsvanskeligheder, hvilket må formodes at medføre udfordringer for deres



skolegang/uddannelsesmuligheder. Pigerne lå især højt på mere indadvendte reaktioner som undgåelsesadfærd og selvdestruktiv adfærd.<sup>10</sup>

## En målgruppe i risiko for hjemløshed

VIVE peger i en rapport om ungdomshjemløshed på vigtigheden af at forebygge hjemløshed ved at sætte ind med relevante indsatser målrettet unge der er i risiko, men som endnu ikke befinder sig i hjemløshed (Benjaminsen et al., 2020.) VIVE peger på forskellige faktorer, som øger risikoen for hjemløshed. Faktorer, der især øger risikoen blandt unge er:

Graden af kompleksitet har betydning, idet risikoen for hjemløshed stiger, jo større udfordringer den unge har. Det er således også den andel af anbragte unge med størst grad af kompleksitet, der havner i hjemløshed jf. VIVEs undersøgelse.

- Unge med anbringelsesbaggrund (hver 10. ung med anbringelsesbaggrund ender i hjemløshed)
- Unge med psykiske lidelser og unge med misbrug
- Unge med udsatte forældre, der er omfattet af bl.a.: misbrug, psykiske lidelser, ubetingede straffe, arbejdsløshed og manglende uddannelse.

## De unge i CTI-forløb i BBU

De unge, der i nærværende projektforsøg var visiteret til CTI-forløb, var vurderet i risiko for hjemløshed af flere årsager. De var alle kendetegnet ved at komme med svære relationelle erfaringer især pga. anbringelser udenfor hjemmet samt årsagerne til disse. Det kom til udtryk på mangfoldig vis f.eks. ved høj grad af konfliktniveau, mange brudte relationer, tilbagetrækning og isolation. Størstedelen af de unge i CTI havde psykiatriske diagnoser (især borderline, PTSD, angst og ADHD). Flere af de unge havde et ønske om genudredning ved indgangen til voksenlivet. Dertil kommer at langt størstedelen af de unge i CTI viste svære symptomer på traumer eller belastningsreaktioner.

Flere unge havde forbrug eller misbrug af rusmidler. Det kan forstås som en form for regulering af nervesystemet og de fleste unge beskrev det også som muligheden for at koble fra eller finde ro. Enkelte unge blev støttet i etableret misbrugsbehandling, andre unge fik støtte via tilknyttet psykiater samt evt. medicinering eller ved støtte til f.eks. ændring af døgnrytme, struktur etc.

Som oftest havde de unge haft en skolegang med mange skoleskift. Enkelte var i ordinær uddannelse og formåede at fastholde uddannelse, størstedelen var ikke i uddannelse, enkelte havde endnu ikke en afsluttet afgangseksamen fra folkeskolen. Flere var i et uddannelsesforberedende forløb via jobcenter eller på FGU. De fleste hverken kunne eller måtte supplere deres lave ydelser, hvorfor de unge ofte var i økonomiske vanskeligheder. CTI-medarbejderne havde erfaringer med at nogle unge havde svært ved at betale husleje eller nedprioriterede medicin.

## Opsummering

De unge i CTI-forløb kom primært fra døgninstitution. En mindre andel kom fra hhv. familiepleje eller havde haft forebyggende foranstaltning i hjemmet. De unge havde mange belastninger. De tre hyppigst forekommende belastninger for de unge samlet var: Anbringelse uden for hjemmet, psykisk omsorgssvigt og fysisk omsorgssvigt. De unge havde ligeledes mange belastningsreaktioner, hvor de tre hyppigst forekommende var: psykiske symptomer, søvnproblemer og undgåelsesadfærd. Drengene havde samlet set flere belastninger og belastningsreaktioner end pigerne. De unge, der var indskrevet i CTI-forløb havde gennemsnitligt haft syv foranstaltninger i opvæksten, hvilket dækker over forebyggende såvel som indgribende foranstaltninger.

---

<sup>10</sup>Denne tendens i forhold til køn taler ind i andre og generelle undersøgelser om børn og unge, der viser, at drenge i teenageperioden oftere viser udadreagerende adfærd, mens pigerne vender problemerne indad (Heide Ottesen et al., 2022.)

Opsamlende var de unge i CTI-forløb kendetegnet ved at have komplekse udfordringer, der blandt andet kan dække misbrugsproblematikker, psykiatriske udfordringer, udfordringer med ensomhed og et manglende eller spinkelt netværk. De unge kunne mangle færdigheder eller mestringskompetencer til at varetage et selvstændigt voksenliv.



## 5. Unge- og medarbejderperspektiver på CTI-forløb

### Analyse

Nedenfor følger en analyse af erfaringer fra hhv. CTI-medarbejdere, der har arbejde med CTI-metoden samt perspektiver fra 6 forskellige unge, der har været igennem et CTI-forløb<sup>11</sup>. Indledningsvist følger en opstilling af de primære fund som var:

#### **Motivation hos de unge fik betydning for udfaldet af deres forløb**

De unge, der var motiverede for at flytte alene, lykkedes alle med at lære at bo selv – uanset hvor udfordrede de var ved opstart i CTI. En enkelt ung var ikke motiveret for at skulle flytte i lejlighed med CTI-støtte og det fik indflydelse på at forløbet, som gik mindre godt. Det var ligeledes medarbejderne erfaring, at de unge skulle have et ønske om at bo selv, ellers kunne det blive svært at lykkes. Der var imidlertid også erfaringer med, at nogle unge kunne være mindre motiverede eller ambivalente ved opstart og hvor det alligevel gik godt.

#### **Kontaktskabelsesfasen skabte tryghed og gav oplevelser af en god overgang**

De unge var glade for denne fase, hvor de havde god tid til at mødes med den ny støtteperson fra CTI og langsomt lære denne at kende og bygge tillid op. Fasen var med til at forberede den unge på, hvad der skulle ske og bidrog til at skabe ro og tryghed i situationen. CTI-medarbejderne erfarede ligeledes, at fasen i mange tilfælde var godt givet ud ift. at forstå hvad den unge kom fra og til at spore sig ind på den unges behov og ønsker til forløbet. Fasen blev desuden brugt på at forberede og planlægge flytningen sammen med den unge.

#### **Skift af støtteperson medførte positiv udvikling**

Selvom flere af de unge var usikre ved at skulle skifte støtteperson ved opstart i CTI oplevede de, at netop skift af støtteperson medførte positiv udvikling i deres liv. Der var meget støtte at hente hos CTI-medarbejderen og støtten tog udgangspunkt i de unges egne ønsker om mål og udviklingspunkter (empowerment), hvilket øgede de unges udvikling af selvstændighed. Det var også medarbejdernes erfaring, at flere unge oplevede, at skiftet gav mulighed for at blive set med nye øjne.

#### **At blive mødt med respekt, positive forventninger og empowerment øgede de unges ejerskab til forløbet**

De unge fortalte, at CTI-medarbejdernes tilgang og måde at møde de unge på med positive forventninger, respekt, ansvar, tillid og intensiv støtte fik stor betydning for de unges ejerskab til forløbet. Medarbejdernes oplevede også, at CTI-metodens stærke fokus på empowerment, hvor der var fokus på at lave mål ud fra de unges egne ønsker for forandring, bidrog til at øge de unges motivation og ejerskab til de igangsatte forløb.

#### **Støtte til det følelsesmæssige hjalp de unge til at se egne styrker**

CTI-medarbejderne ydede følelsesmæssig støtte til flere af de unge bl.a. via narrative tilgange, der hjalp den unge med at lave nye historier om sig selv og holde fokus på det, der lykkedes for den unge. Dette, oplevede de unge, bidrog til udvikling og gav en fornyet tro på egne evner.

<sup>11</sup> Se nærmere om udvælgelse af unge og overvejelser om repræsentation bagerst i rapporten under BILAG.

### **Fællesspisning og brobygning til andre initiativer blev vej til nye venskaber - for nogle unge**

Flere unge oplevede, at CTIs fællesspisningsaktivitet bidrog som en positiv netværksskaber i deres liv. Her mødte de andre unge i samme båd og fik mulighed for at danne venskaber og udveksle erfaringer. CTI-teamet lavede også samarbejde med andre organisationer om f.eks. krea-værksteder eller tilbud hos projekt UNIK. Ikke alle unge fandt dog venskaber derigennem.

### **Målet om netværk blev ikke opfyldt tilstrækkeligt**

Nogle af de unge kom ind i forløbet uden at have en tryk voksenrelation at søge støtte hos og gik uheldigvis ud af forløbet uden. Der kan derfor peges på, at fokus på netværk med fordel fremadrettet kan være et skærpet lærings- og opmærksomhedspunkt for CTI-indsatsen. Her kunne indsatsen undersøge, om der i civilsamfundet findes "voksenvenner", som kunne kobles på de unge i CTI fremadrettet. Man kunne også finde voksenkræfter i den unges egen familie i form af relationer lidt længere ude (mostre, onkler, tanter mm), som kunne involveres?

### **Housing First blev løftestang for udvikling og forandring i de unges liv**

Housing First tilgangen, hvor de unge fik en lejlighed og ansvar for at holde den, gav motivation og ønsker om at lykkes med dette for flere unge. De unge og medarbejderne oplevede, at de unge voksede med ansvaret. Lejligheden kom til at fungere som løftestang for udvikling og selvstændiggørelse, som spredte sig til andre arenaer i deres liv. De unge giver udtryk for, at de oplever sig mere selvstændige og i højere grad i dag ser sig, som handlende aktører i eget liv.

### **Brug af psykiater og sundhedsteam skærpede fokus på sundhed hos unge og medarbejdere**

Ansættelsen af psykiater og sundhedsteam blev en vigtig dimension i kvaliteten af flere af de unges CTI-forløb og bidrog til at skærpe fokus på sundhed mere bredt (psykisk såvel som fysisk) i forløbene. Flere af de unge blev både udredt og behandlet hurtigt af psykiater samtidig med at nogle også fik hjælp til at komme ud af misbrug.

### **Et kort forløb var godt - for nogle unge**

Flere unge oplevede, at CTI-forløbet var tilstrækkeligt og havde ikke brug for mere hjælp fra kommunen efter endt forløb. Andre unge gav udtryk for, at CTI-forløbet var for kort og at de oplevede at have et støttebehov, der gik ud over de ti måneder. Nogle af disse unge, gik videre til ICM og ærgrede sig over at skulle skifte kontaktperson igen ved overgangen hertil. Andre unge var trygge ved skiftet til det nye f.eks. ICM, da der blev lavet en tryk overdragelse.

### **Livssituation og støttebehov efter endt CTI-forløb**

Ingen unge blev hjemløse under eller efter endt CTI-forløb. Alle unge profiterede af at modtage intensiv støtte, men ikke alle lærte at bo selv i egen lejlighed i løbet af de ti måneder. Unge med svær psykisk sygdom havde vanskeligt ved at tage imod og omsætte støtten end unge med færre udfordringer. CTI-forløbene førte primært til fire forskellige udfald for de unge:

- en gruppe blev afsluttet uden brug for yderlig støtte fra forvaltningen.
- en gruppe blev visiteret til ICM i hhv. BBU eller BCV eller § 32 (kontaktperson)
- en gruppe blev visiteret til intensiv støtte i BCV som f.eks. §107 eller psykiatri
- en gruppes CTI-forløb bestod af overgangsstøtte fra anbringelse til hybel

## Når de unge var motiveret for at bo selv.

Tre af de seks interviewede unge husker, at de i tiden før opstart i CTI-forløb var motiverede for at flytte i egen lejlighed. De fortæller, at de havde energi til og mod på projektet, og at de var positivt indstillet overfor at skulle lære en del ting, for at kunne klare at bo selv. De unge oplevede imidlertid at hhv. Børne-/ungerådgiver og/eller anbringelsessted havde manglede tiltro til, at de ville være i stand til at kunne lære at bo selv:

*"Institutionen mente ikke, at jeg var 100% klar til at få den lejlighed, som jeg faktisk fik tilbudt af kommunen. I princippet var det vist heller ikke meningen, at jeg skulle have haft den... Men jeg sagde ja til den, for jeg betaler ingenting næsten i husleje og det er en fin lokation. Derfor gav de mig så tilbud om CTI, da de godt vidste, at jeg ikke var trænet eller kendte nok til de regler, der er, når man lejer en lejlighed. Jeg havde jo aldrig selv stået for en lejlighed selv, så jeg sagde selvfølgelig ja tak til den bostøtte" (Ung i CTI-forløb).*

Den unge oplevede imidlertid, at hun med relevant støtte til især det praktiske, men også til det sociale, lærte en masse, der gjorde hende i stand til at klare at bo i og holde lejligheden selv. Det der især var vigtigt for hende, var måden hvorpå hun blev mødt af CTI-støtten hun fik tildelt, fortæller hun:

*"Jeg oplevede at få den hjælp, som jeg havde brug for. Ja, det var ikke så meget hende, der kom som sådan en hvad skal man sige voksen, der sagde: Nu skal du skal gøre det og det. Det var mere sådan en: "Hey her er jeg, du bor her nu og er der noget du har brug for hjælp til? Den vej rundt og det er faktisk primært derfor, jeg kan overskue det" (Ung i CTI-forløb).*

Hjælpen var med udgangspunkt i de ønsker og behov, som den unge havde, hvilket var både konstruktivt og gav en oplevelse af respekt i kontakten. En anden ung oplevede noget lignende. Den unges plejefamilie og sagsbehandler var imod den unges planer om at fraflytte plejefamilien og bo alene:

*"Jeg var på det tidspunkt så træt af plejefamilien. Så kunne jeg bare mærke, at det her med at bo selv, det ville jeg sagtens kunne. Men det troede familien så ikke på. Sagsbehandler og plejefamilien ønskede, at jeg skulle bo længere tid hos min plejefamilie, men det havde jeg ikke lyst til og så sagde de til sidst, at så skulle jeg have en støtteperson i tillæg til den lejlighed, som jeg så kunne flytte i, hvis jeg insisterede på at flytte alene" (Ung i CTI-forløb).*

Den unge fortæller, at han ikke ønskede plejefamiliens støtte, da der var opstået mange konflikter med plejefamilien og forholdet var blevet kompliceret. Til sidst accepterede han at få en CTI-støtteperson i stedet. Selvom han ikke så et behov for hjælp fandt han ud af, at CTI-støtten var en "rar" og "menneskelig" pædagog, som kunne yde vejledning i forhold til mange ting, hvilket gav mening i den unges situation. Han kunne få hjælp lige fra feedback på jobansøgninger til opsætning af hylde på væggene i lejligheden til håndtering af konflikter i familierelationer. Han blev hjulpet med selve flytningen og bagefter med indretning af lejligheden. Han syntes ikke, at det var svært at flytte alene, og i dag mener han, at flytningen er det bedste, der er sket for ham.

## Unge, der ikke var motiverede

Der var imidlertid også unge, der oplevede, at de ikke var klar til at bo selv og som slet ikke var motiverede herfor. En ung beskriver hvordan meddelelsen om, at der var en lejlighed til vedkommende, kom som et chok:

*"Mit CTI-forløb opstod meget pludseligt. Jeg blev ved et møde kun ti dage før flytning orienteret om at jeg skulle flytte i egen lejlighed. Jeg fik et chok, da jeg ikke var forberedt på at det skulle ske. Jeg kan huske, at min daværende sagsbehandler sagde, at jeg skulle flytte i egen lejlighed og det var den eneste mulighed, der var for mig. Jeg følte mig virkelig ikke klar til at stå på egne ben, men jeg oplevede ikke, at sagsbehandler lyttede til mig, når jeg prøvede at forklare det." (Ung i CTI-forløb)*

I tiden efter han var flyttet, gik det ned ad bakke. Han isolerede sig, var ked af at skulle bo alene og mistede kontakten til pædagoger og venner på det tidligere opholdssted. Den unge følte sig utryk, ensom og alene i den ny lejlighed og han oplevede at mangle omsorg og følte sig forladt. Nogle måneder inde i forløbet endte den unge med at måtte opgive lejligheden og flytte tilbage til et værelse på sit tidligere opholdssted. Den unges budskab til kommunens medarbejdere er, at det er meget vigtigt, at der lyttes til de unges perspektiver og at man ikke placerer unge i situationer, som de ikke føler sig klar til eller føler sig for sårbare til at kunne magte.

Andre unge kunne være umotiverede med afsæt i mistillid til pædagoger og tidligere dårlige erfaringer fra deres anbringelser evt. i kombination med f.eks. svær angst/depression og PTSD. De formåede derfor ikke at tage imod tilbuddet om hjælp fra CTI-støtten før længere inde i deres CTI-forløb og det fik betydning for, at de ikke kom i mål med at lære at bo selv indenfor de ti mdr., som et CTI-forløb varer.

CTI-medarbejdere og afdelingsleder deler de unges erfaringer, omkring betydningen af motivation for udfaldet af de unges forløb. De peger på, at man skal være varsom med at tildele CTI-forløb til unge, som ikke føler sig klar til det og som ikke er motiverede for det:

*"Men det vi erfarer det er, at de unge, skal ville det selv. Hvis de unge ikke selv vil, går det sjældent godt. Men vi har omvendt også haft nogle unge, som fra starten var mindre motiverede og som endte med at få et godt forløb, så det er ikke entydigt. Men fordi vi står så meget på, at det er de unge, der selv skal bestemme og ønske det, så skal der også være en grad af motivation for det og de skal kunne se sig selv bo helt alene. Der er nogle der ved, at de er nødt til at bo sammen med andre og så er CTI ikke det rigtige" (CTI-afdelingsleder).*

Der kan dog også være unge, der ændrer indstilling over tid, hvor de går fra at være umotiverede og/eller utrygge ved det i starten til at blive glade for det. CTI-medarbejderne peger imidlertid på, at CTI-forløb ikke er for alle. Der er også unge, der er for udfordrede til at klare at bo selv. Nogle af disse har brug for mere støtte f.eks. § 107 tilbud. Desuden er der unge, der har brug for et støtteforløb, hvor indsatsen spredes ud over længere tid f.eks. i form af et ICM- forløb. Det kan være unge, der er svært udfordrede eller alvorligt psykisk syge, er ganske unge og som måske har et meget spinkelt netværk. Desuden er der unge, der har mest gavn af at blive længere i deres anbringelse. Bemærkelsesværdigt er det, at de unge, der var mest motiverede for at flytte i egen bolig også synes, at have en oplevelse af at være lykkedes ret godt med at bo selv. De unges fortællinger efterlader det indtryk, at det kan betale sig at lytte til de unges egen motivation og at lade de unge, der er motiverede for at bo selv, prøve det af med støtte – uanset at den unge kan have komplekse udfordringer.

### **Kontaktskabelsesfasen skabte tryghed og gav oplevelser af en god overgang**

At der opstår en god relation mellem den unge og CTI-støttemedarbejderen kan også have betydning for, om den unge tager imod hjælp fra CTI-støtten. Flere unge husker, at de i starten har været ude at spise, gået ture eller lavet andre hyggelige ting med deres nye støtteperson fra CTI. En ung fortæller om, hvad det var, der gjorde, at overgangen og skiftet til en ny kontaktpædagog blev god for hende:

*"Vi fik lov til at møde hinanden nogle gange før jeg flyttede, så det ikke bare blev et skift fra den ene dag til den anden, for de tidligere pædagoger havde jeg jo kendt i mange år. Og det var godt, for unge som mig kan godt have det lidt svært med skift. Vi har oplevet mange skift og når man har haft en håndfuld kontaktpersoner så bliver man lidt træt med tiden. Man orker ikke at skulle have en ny. Men på den her måde, lærte vi hinanden lidt bedre at kende og det gav mere tryghed" (Ung i CTI-forløb).*

Det gav en oplevelse af en langsom og tryk overgang, hvor hun også kunne vænne sig til tanken om at flytte alene og skifte pædagog. Det var desuden med til at øge motivationen for at flytte alene, at hun fandt ud af at CTI-støtten var et "rart menneske". Flere unge taler her om betydningen af skift og vigtigheden af at dette ikke sker pludseligt, men som en glidende overgang.

CTI-medarbejderne oplyser, at man i BBUs CTI-version har valgt at benytte en kontaktskabelsesfase med de unge med en varighed på ca. 1 mdr. Man har erfaret, at dette i flere tilfælde var godt givet ud ift. at forstå hvad den unge kom fra og til at spore sig ind på den unges behov og ønsker til forløbet. Fasen blev desuden brugt på at forberede og planlægge flytningen sammen med den unge, hvilket gav ro og overblik over, hvad der skulle ske. Fasen bidrog til at den unge og CTI-medarbejderen kunne lære hinanden at kende:

*"Vi gør os også ret stor umage med at lære de unge at kende ret hurtigt, fordi vi ved at forløbet er komprimeret og tidsbegrænset. Så det går der meget energi på og det er godt givet ud. Det lykkes vi ret godt med. De fleste gange får vi skabt god kontakt" (CTI-medarbejder).*

I kontaktskabelsesfasen benyttede medarbejderne sig af besøg hos den unge på dennes daværende bopæl, og havde møder med den unge og dennes daværende kontaktpædagog. Medarbejderne reflekterer over, at uden denne fase, ville en del af fase 1 risikere at skulle bruges til netop relationsdannelse, planlægning og forberedelse.



## Positive forventninger og empowerment øgede de unges ejerskab til forløbet

Adspurgt til hvad der kendetegner de unges oplevelse af kontakten til CTI-støttepædagogerne taler de unge om måden, hvorpå de blev mødt, som anderledes end hvad de tidligere har oplevet i deres anbringelser. En ung fortæller, at han har følt sig mødt ligeværdigt, "som det menneske han var". En anden ung, taler også om oplevelsen af, at de blev mødt med respekt i kommunikationen:

*"Jeg blev lyttet til og hørt. Hun var sød og rar, men ikke overpædagogisk".*

*Int: Overpædagogisk. Prøv at sætte ord på hvad det vil sige?*

*"Man bliver talt til som var man et lille barn, der ikke kan finde ud af noget, sådan meget kontaktpædagog agtigt. Man er ikke på lige fod. Det kan også være sådan lidt åh hvor er det synd for dig, sådan lidt overempatisk. Det er faktisk heller ikke fedt. Her var der mere respekt. Der var ikke noget, der sådan blev trukket ned over hovedet på mig."*

*Int. Har du da tidligere oplevet, at nogen trak noget ned over hovedet på dig?*

*"Ja, især som barn, men også på institution, der er så mange sådan mærkelige krav. En gang om dagen skulle man svare på, at man var i live og sådan noget fluebensagtigt noget ellers mistede man sin hybel. Meget overvåget blev man selvom de (pædagogerne) slet ikke rigtig var der. Og der var ikke rigtig nogen støtte at hente hos dem alligevel, de var tilknyttet en institution og havde ikke meget tid til de forskellige unge." (Ung i CTI-forløb).*

De unge peger samstemmende på, at pædagogerne i CTI, udviste respekt overfor dem og havde positive forventninger til at de kunne lære de ting, der skulle til for at klare sig i livet. Kontakten var især god, når den var præget af "god kemi" og når den unge oplevede at "blive forstået" samt at blive mødt på en ligeværdig måde og som et voksent menneske med egne ønsker og mål.

CTI-medarbejderne fortæller, at det netop ligger i CTI- tilgangen at de skal møde de unge med empowerment og med positive forventninger til at de kan udvikle sig og lære det, der skal til for at bo i en lejlighed og kunne klare sig selv. For mange unge, der kom direkte fra en anbringelse, var det nyt at blive mødt som et voksent menneske:

*"Når de kommer i CTI og er blevet 18 år så er det for mange første gang de får lov til helt selv at sætte mål. Hvad er dine planer og drømme? Jeg tror, at det, det giver, det er, at de får mulighed for at blive set lidt på ny. Hvad er du for et menneske og hvad ønsker har du her i livet? Altså vi møder dem mere som et voksent menneske, som skal ud i deres eget liv. Og det oplever vi, at den unge vokser rigtig meget af" (CTI-medarbejder).*

## Skift i støtteperson medførte positiv udvikling

Flere unge fortæller, at de oplevede, at der var mere konkret hjælp at hente hos deres ny støtteperson fra CTI sammenlignet med tidligere. Hjælpen var fleksibel og omhandlede mange forskellige ting. Vigtigst var det, at støtten blev givet med udgangspunkt i netop deres behov og de aftaler om mål, de lavede med deres CTI-støttekontaktperson. En ung fortæller, at hun oplevede at blive mødt med "tillid og ansvar" og en tiltro til, at

hun godt kunne klare det. Denne tilgang, synes hun, var en del anderledes end det, hun kom fra på institutionen, hvor pædagogerne gjorde mange ting for hende:

*"Jeg fik jo hele tiden hjælp af institutionen til at rydde op og alle små ting i hverdagen og dengang havde jeg ikke engang ansvaret for husleje og den slags. Jeg har ikke haft den forståelse for hvad ansvar er, før jeg fik mit eget. Det kan jeg se nu. Men jeg har også erfaret, at det virker for mig at springe ud i det, at blive givet det ansvar og så lære at løfte det. At blive vist den tillid." (Ung i CTI-forløb).*

Det at få tildelt en lejlighed, at få det ansvar, det førte med sig og samtidig få hjælp til at løfte det fra CTI-støtten ændrede den unges situation markant, husker hun. At få en lejlighed og lykkes med at kunne bo i den, udgjorde et meget konkret fokus, som gav motivation og ønsker om at lykkes. Den unge fortæller videre, at hun har en diagnose, der gør, at hun har svært ved at organisere og planlægge sin dag og uge. Det kunne i starten af forløbet være svært for hende at stå op om morgenen og finde ud af, hvornår hun skulle købe ind, gøre rent, vaske sit tøj og andre gøremål. Hun oplevede, at hendes CTI-støtte gav hende vejledning og værktøjer til, hvordan hun kunne hjælpe sig selv til at planlægge sin dag bedre, hvilket også var helt nyt for hende:

*"På institutionen hvor jeg boede før, sagde pædagogerne, at jeg skulle blive bedre til de her ting, men jeg fik ikke konkrete råd til hvordan. Ofte gjorde de det bare for mig, men det lærte jeg jo intet af..." (Ung i CTI-forløb).*

De unge husker tilbage på de personlige mål for forløbet, som de selv var med til at lave i CTI-forløbet. Alle unge husker at have haft et mål om at lære at holde en lejlighed, at få etableret et hjem og at dette mål oftest var det, der først blev arbejdet med. Da de ikke tidligere havde boet helt alene med ansvar for økonomi, herunder, betaling af husleje mm., var denne del helt ny for dem alle. Flere fik hjælp til køb af møbler og samling af disse.

Medarbejderne fortæller, at en del unge har oplevet mange skift i deres liv (skift af sagsbehandlere, kontaktpædagoger/plejeforældre) og de kan være ramt på deres tillid til voksne. Nogle unge gav således ved opstart i CTI-forløb udtryk for, at de havde mistet troen på, at "systemet" ville og kunne hjælpe dem og at de havde det svært ved tanken om at skulle skifte støtteperson. På den baggrund havde medarbejderne en forestilling om at skiftet kunne blive svært for de unge. Imidlertid erfarede CTI-medarbejderne noget lidt andet, idet mange unge oplevede, at skiftet forholdsvis hurtigt blev medvirkende til en positiv udvikling i deres liv.

*"Jeg har en ung som i vores forløb kom til at tro på systemet igen. Hun havde så mange dårlige erfaringer og en klar opfattelse af, at det system ikke kan noget. Nu havde hun erfaret, at der var nogen, der godt ville hende og så hende med et sæt nye øjne. Hun sagde det selv, at hun tror på systemet nu" (CTI-medarbejder).*

Ifølge medarbejderne, var der flere unge, der erfarede, at mødet med en ny støtteperson medførte en helt ny form for støtte med udgangspunkt i netop deres ønsker og behov, hvilket blev garanteret via medarbejdernes fokus på at møde de unge med empowerment. På den måde blev skiftet et skift til det bedre, idet de unge, ifølge medarbejderne, oplevede en mærkbar positiv udvikling i deres livssituation. Det lave caseload gav ligeledes mulighed for at give den unge omfattende støtte med udgangspunkt i det den unge havde brug for.

## Følelsesmæssig og social støtte via CTI-forløbet

Flere af de unge fortæller, at de også fik hjælp til personlige og følelsesmæssige forhold. Nogle unge oplevede, at netop denne dimension kom til at fylde mindst lige så meget, som den praktiske dimension:

*Ung: "Jeg fik en masse emotionel støtte. Det med følelserne har fyldt mindst lige så meget for mig. Han var sådan en der lytter og forstår. Den pædagogiske tilgang, som han har brugt til mig, har jeg ikke oplevet at nogen har brugt tidligere. Og det var lige præcis det jeg havde brug for, så det var virkelig godt*

*Int: kan du fortælle lidt om hvilken tilgang det er og hvordan det har hjulpet dig?*

*ung: Den narrative og det har jeg ikke prøvet før. Jeg har jo en PTSD- diagnose og det her med at lave nye historier og have tiltro til, at der kan være andre historier og realiteter end dem jeg ofte ser. Og lave plads til, at det gode kan godt ske og lægge mærke til, hvor meget der faktisk allerede er sket, som er godt, men som man måske ikke har fokus på, fordi man meget har fokus på at det gamle, der var dårligt som skete. Og nu står jeg et sted, hvor det er lettere for mig at skabe de gode historier selv, at se det gode, der sker og selv få øje på det positive i min hverdag. Det har hjulpet mig virkelig meget" (Ung i CTI-forløb).*

En anden ung fortæller, at hun brugte sin CTI-støtte meget som hjælp til at håndtere kommunikationen med sin far, som var svær. Hun fik input og råd til, hvad hun kunne sige til ham, når samtalerne blev svære, samt råd til, hvordan hun kunne fastholde ham som en del af sit liv på en måde, der var god for hende.

En ung, hvis situation var kraftigt præget af angst - særligt i begyndelsen af CTI-forløbet- oplevede, at samværet med CTI-støtten bidrog til at flytte fokus væk fra angsten og de udfordringer, der var forbundet hermed. I stedet for at tale om problemerne (angsten) og have fokus på at lægge planer for, hvad hun kunne gøre i forskellige situationer, var der i mødet med pædagogerne, fokus på at være sammen i nuet om forskellige ting. Det kunne være gåture eller madlavning. Samværet blev dermed også et skridt på vejen til bedring sammen med den nødvendige behandling fra psykiater.

## Brug af psykiater og sundhedsteam skærpede fokus på sundhed

CTI-medarbejderne fortæller om et særligt supplement til CTI-forløbene, som de har udviklet i forløbet. Man gjorde sig i starten erfaringer med at en del af de unge, der blev visiteret til en CTI-indsats havde både traumer, viste tegn på diagnoser og psykiske udfordringer af omfattende karakter. Derfor besluttede man at ansætte en psykiater, som både kunne udrede og behandle de unge relativt hurtigt:

*" Vi har jo som noget særligt her hos os en psykiater ansat. Nogle af de unge fx fra plejefamilier og institution var ikke udredt, og andre havde et samtidigt misbrug. De viste sig at være megadårlige, og det kunne vi håndtere hurtigt og effektivt, så de kunne få den rette hjælp. Det har vi kunne håndtere, fordi vi fik flere af dem udredt og behandlet hos psykiater eller psykolog" (CTI-medarbejder).*

I interview med psykiateren fortæller han supplerende, at de unge han mødte, var meget udfordrede. Flere havde et misbrug, som en vej til at symptombehandle sig selv. Men misbruget betød, at de ikke kunne få adgang til udredning i psykiatrien. Andre unge ventede længe på udredning eller deres praktiserende læge blev afvist

ved henvisning. Behandling var i flere tilfælde et både vigtigt og nødvendigt bidrag til at den unge kunne tage imod og profitere af CTI-støtten, fortæller psykiater såvel som CTI-medarbejdere.

Psykiateren lykkedes med at diagnosticere og behandle en del af de visiterede unge. Misbrugsbehandling blev i nogle tilfælde sat i gang i samarbejde med U-Turn, som er Socialforvaltningens tilbud til børn og unge med misbrug. Psykiateren kunne ligeledes henvise unge videre i psykiatrien, når der var brug for behandling udenfor hans kompetenceområde. Psykiateren var i indsatsen ledsaget af sygeplejerske og en social og sundhedsassistent. Disse kunne bistå på forskellig vis med vurdering af de unge og ligesom de har haft en væsentlig opgave i dosering og udlevering af medicin til de unge. Psykiateren peger på, at nogle af de unge, som kom hos ham, også havde kroniske sygdomme, der var brug for at skærpe blikket på, da de unge i flere tilfælde havde forsømt at tage deres medicin eller passe deres lægekontroller. Via samarbejdet med sundhedsteamet blev CTI-medarbejdernes fokus på de unges sundhed i bred forstand skærpet i de enkelte CTI-forløb således, at mål relateret til sundhed blev en del af de unges planer for CTI-forløbet.

### Fællesspisning hos CTI som vej til nye venskaber – for nogle

En ung fortæller, at hun har fået sig en virkelig god veninde via deltagelse i fællesspisning hos CTI. En anden fortæller, at han deltager fast i fællesspisning hos CTI hver måned og her nyder han at mødes med flere af de andre, der ligesom ham har fået en lejlighed, som de kæmper for at fastholde. Da pengene er små sidst på måneden, er fællesspisning også en mulighed for et gratis måltid mad og dele erfaringer med de andre:

*“Der er de her fællesspisninger og det har været supergodt. Jeg har mødt nogle andre som er i samme situation som mig. Og så kan man jo få et godt måltid mad, når pengene er små” (Ung i CTI-forløb).*

Desuden fremhæver en ung, at fællesspisning også er en måde at holde kontakt med nogle af de voksne fra CTI-forløbet, selvom det formelt set er afsluttet. Det føles trygt og rart at vide, at CTI -støtten stadig er der og at man er velkommen til at være med, selvom ens forløb er afsluttet. Man kan altid komme forbi og vende et par ting ved behov.

Anderledes gik for andre unge i forløbet. En ung fortæller om kun at have én ven og om hvor sårbart det er, når denne ene er optaget af noget andet og ikke er tilgængelig i perioder. Der er i den unges CTI-forløb blevet forsøgt forskellige ting mhp. at udvide hans netværk. Han har bl.a. været til fællesspisning i CTIs lokaler og har været i en workshop med andre unge, som CTI-støtten havde foreslået. Begge dele var hyggeligt, men han oplevede ikke, at der kom blivende relationer ud af dette efterfølgende og det var der flere grunde til:

*“Det er bare ret svært at finde unge, som kan være et match for mig. Jeg har været til en workshop med nogle herfra. Men der var ikke lige nogle match der. Jeg har prøvet lidt med nogle, men når man har haft et liv som mit, hvor man har skullet klare meget selv i en tidlig alder, så bliver man lidt ældre på en del fronter med sine erfaringer og det kan så være svært. Svært bare at finde værdi i shopping, god stil, i byen med vennerne, druk. Jeg har grundet mit liv været nødt til at finde værdier, der giver glæde på et lidt andet plan end de her mere overfladiske ting” (Ung i CTI-forløb).*

Flere unge fortæller, at det kan være svært at finde venner, måske fordi nogle over tid selv er blevet mere kritiske i deres syn på, hvem de vil omgås og hvad de har brug for i et venskab. Nogle unge fortæller, at de føler sig anderledes end andre jævnaldrende unge, der lever et mere sorgløst eller “klassisk ungeliv.”

## Når målet om netværk ikke blev opfyldt

Nogle af de unge stod ret alene, da CTI-forløbet startede. Trods ihærdige forsøg med at finde jævnaldrende såvel som en relevant voksen støtte til dem, står de i dag kort efter afsluttet CTI-forløb, stadig det samme sted. En ung fortæller:

*"Ja, altså ift. de forskellige indsatsmål vi lavede i CTI forløbet, der var det her med netværk i form af 2-3 tryghedspersoner, som man bare lige kan gå til med sine ting, ikke blevet opfyldt. Det var nok det eneste vi ikke kom i mål med. Man kan jo ikke trække et netværk i en automat, selvom det kunne være rart. Bl.a. derfor skal jeg fortsætte med ICM, da kontaktpersoner her kan være med til at udgøre de personer jeg kan gå til med de ting, der måtte udfordre. Andre har jo deres forældre, som kan udgøre denne base, men jeg kan ikke bruge mine forældre til dette" (Ung i CTI-forløb).*

CTI-medarbejderne fortæller, at de var optagede af netværket omkring de unge, da de kunne se, at det gjorde en stor forskel for de unge, som havde et netværk, der kunne støtte dem:

*"Det gør en kæmpe forskel om man har et netværk med sig fra starten af der kan støtte op og også om der er økonomisk støtte herfra. Om der er nogen der kommer og hjælper med det praktiske eller drager lidt omsorg, når man bliver syg osv. Vi har jo flere der står fuldstændig uden noget netværk. Det gør altså en kæmpe forskel for de unge - også efter endt CTI-forløb" (CTI-medarbejder).*

Fordi mange af de unge i CTI-forløb havde et spinkelt netværk havde medarbejderne fokus på, hvordan det kunne styrkes og udvides igennem CTI-forløbet bl.a. via netværksskabende aktiviteter, som man oplevede, kunne være virksomt for nogle unge. Medarbejderne erfarede, at en udfordring her kunne være, at de unge var kritiske overfor de kontakter, der bød sig eller kunne have stærke holdninger til, hvem de ville lukke ind i deres liv. I forløbet var medarbejderne også undersøgende på, om der var eksisterende relationer eller tidligere relationer omkring den unge, som kunne spille en rolle. Det var imidlertid en udfordring i flere tilfælde at finde nogle, hvilket betød, at flere unge således reelt ikke havde et netværk, der kunne "tage over", når CTI-medarbejderen stoppede.

Det er bemærkelsesværdigt, at en indsats, hvor et af hovedelementerne er etablering af netværk omkring den unge, i flere tilfælde, ikke lykkedes med dette. Arbejdet med at styrke netværksdelen i forhold til de unge, kan derfor med fordel skærpes fremadrettet, som et vigtigt udviklings- og læringspunkt i indsatsen i BBU. Kunne man f.eks. kigge nærmere på, om der findes muligheder i civilsamfundet? Kunne man kigge mere grundigt i den unges egen familie mhp. at se, om der skulle findes en moster, onkel, fætter eller grandkusine, man kunne forpligte i forhold til at støtte den unge fremadrettet, efter endt CTI-forløb?

## Housing First og empowerment som løftestang for udvikling i de unges liv

Interviewene med de unge har haft fokus på at undersøge, om de har følt sig hjulpet via CTI-forløbene og hvordan. De unge giver indtryk af at have udviklet sig meget i løbet af de 10 mdr. et CTI-forløb varer. Fire unge ud af seks bor på interviewtidspunktet stadig i den lejlighed, de fik ved opstart i CTI. Forløbet ser ud til at have lært dem at holde en lejlighed selv med det praktiske, der hører med. Flere kan selvstændigt opretholde en hverdag med skole, studie og/ eller job. En ung ser tilbage på, hvad hun har lært:

*"Ja, når jeg kigger et år tilbage og frem til i dag, så føler jeg mig mere parat til at stå på egne ben. Der er mere styr på mit liv. Jeg har fået en helt anden forståelse for, hvad det indbefatter at have en lejlighed. Jeg har ikke haft den forståelse for hvad ansvar er, før jeg fik mit eget. Det kan jeg se nu. Men jeg har også erfaret, at det virker for mig at springe ud i det, at blive givet det ansvar og så lære at løfte det. At blive vist den tillid" (Ung i CTI)*

Den unge fortæller videre, at hun for nylig har fået et job, som kræver nogle konkrete kompetencer, som hun ikke havde erfaringer med fra tidligere. Der var ingen reel oplæring i jobbet, så hun måtte bare "kaste sig ud i det og lære sig selv det nødvendige undervejs". Det førte til, at hun måtte række ud og spørge en del til procedurer for forskellige ting. Hun peger på, at læringsforløbet omkring lejligheden har givet hende modet til dette, for hun ved nu, at hun lærer og udvikler sig bedst ved at blive givet ansvar og ved at blive vist tillid – det tager hun ved lære af og udvikler sig selvstændigt ved.

De unges erfaringer med systemet som omsorgsgiver rejser nogle opmærksomheder. Bliver unge i nogle tilfælde passet så meget på, at de holder op med at udvikle sig selvstændigt i anbringelsen, kan man spørge? Flere unge beskriver, at det ansvar de fik, da de blev tildelt egen lejlighed, lærte dem at tage ansvaret på sig, og de voksede de med opgaven. En ung beskrev hvordan hun ikke udviklede sig, men "stod stille" i sin anbringelse på institutionen, hvor "pædagogerne gjorde det meste for mig".

Lejligheden blev en løftestang for udvikling for de unge, der befandt sig i en lidt fastlåst situation. Flere unge giver også udtryk for at have fået hjælp til at se sig selv med nye øjne og til at se alt det de lykkes med. De unge giver udtryk for, at de oplever sig mere selvstændige i dag og i højere grad ser sig selv, som handlende aktører i eget liv:

*"Min CTI-støtte har også været god til at pointere alt det jeg har lært. Hvis vi stod med noget hvor jeg sagde, det kan jeg ikke finde ud af så kunne hun sige. Jamen for et par måneder siden syntes du også, at det der var svært, men det kan du jo nu. Så se: du rykker hele tiden og har allerede lært en masse. Hun har mindet mig om de positive skridt, der også har været. Alle de små mål og ting jeg har klaret undervejs. Jeg føler mig mere handlekraftig i dag". (Ung i CTI-forløb)*

Adspurgte til deres syn på fremtiden giver de unge udtryk for, at de ser mere positivt på denne. Flere har en oplevelse af sig selv som handlende aktører, der godt selv kan løse mange af de ting der måtte komme – eller de ved i hvert fald nu, hvor og hvordan de kan række ud til andre, der kan hjælpe dem. En ung fortæller:

*"Selvfølgelig at jeg har lært alt det praktiske, men også en tro på og styrke i at det skal jeg nok finde ud af. Jeg skal nok klare det der kommer, jeg kan handle. Jeg finder en måde. I stedet for det her med at sige: åh nej, jeg har aldrig prøvet det her før, hvad skal jeg gøre? Nu tænker jeg at det skal nok gå, jeg har ikke den samme bekymring eller frygt for at jeg ikke kan eller at noget slemt skal ske." (Ung)*

CTI- medarbejderne oplever på samme måde, at Housing First tilgangen i mange tilfælde viste sig stærkt motiverende for de unge. Det at få stillet en lejlighed til rådighed i så relativt ung en alder var noget; de unge var bevidste om, var lidt særligt og ofte anderledes sammenlignet med mange jævnaldrende og det betød, at de var optagede af, at lykkes med det. Medarbejderne fortæller om flere eksempler på, at lejligheden for den unge blev katalysator og drivkraft for udvikling:

*"Denne sag har virkelig lært mig noget om det her med hvad Housing First kan. Altså det her med at hun (den unge) af myndighed var vurderet til en §107 bolig, men hun fik ved en fejl tilbudt egen lejlighed. Hun fik så en bolig og det blev vigtigt for hende, at etablere sig i denne og det gjorde, at vi kunne rykke sindssygt meget i de ti mdr. Hun var meget udfordret og der var virkelig meget at arbejde med, men vi rykkede på kort tid. Der lå så mange beskrivelser på hende om at det ville hun aldrig kunne nå og det kommer ikke til at ske. Det blev så udfordret af hendes eget ønske om at kunne selv og hun ville vise, at det kunne hun godt klare. Det er noget af det stærke som CTI kan" (CTI-medarbejder).*

I forløbet ovenfor endte den unge kvinde med at lykkes med sine mål om at lære at bo selv og strukturere sin hverdag i forhold til job, uddannelse og praktiske gøremål på en måde, der fungerede godt for hende. Forløbet viste, at når unge inddrages, mødes med positive forventninger, relevante krav og samtidig får intensiv støtte kan de vokse og udvikle selvstændighed – også unge med store udfordringer.

Medarbejderne havde meget fokus på, at de mål der blev sat i forløbet, var de unges egne mål og ikke mål, som blev besluttet af deres sagsbehandler eller CTI-medarbejderen. Medarbejderne fortæller, at dette øgede de unges ejerskab over indsatsen.

### **Afslutning på CTI – et kort forløb var godt for nogle, men ikke for alle unge**

Enkelte unge giver udtryk for, at CTI-forløbet på 10 mdr. var for kort. Ikke i forhold til at lære de praktiske ting, men i forhold til stadig at have et støttebehov og derfor skulle visiteres videre til ICM, hvilket betød, at de skulle skifte kontaktperson igen. De kunne have ønsket sig at fortsætte med deres CTI-støtteperson. Andre unge var trygge ved skiftet til ICM, da der er blevet gjort en del ud af at lave en rolig overdragelse til den nye kontaktpædagog, fortæller de. Den unge mødte den nye kontaktpædagog flere gange og på møderne var de ledsaget af deres CTI-støtte. På møderne kunne viden deles i trygge rammer. Det hjalp her, at CTI-medarbejderen kendte den nye ICM -medarbejder:

*"Når min CTI-støtte sagde god for og var positiv omkring den nye kontaktpædagog i ICM, så stolede jeg på og turde godt tro på, at vedkommende ville mig det godt og kunne hjælpe mig" (Ung i CTI-forløb)*

CTI-medarbejderne var i forløbet opmærksomme på ikke at slippe unge, der skulle videre, hvis der var ventetid i overgang til en ny indsats. I disse tilfælde holdt de fast i den unge lidt længere tid, for at sikre, at den unge kom godt videre. For unge, der skulle videre til ny indsats f.eks. ICM eller kontaktpersonsordning brugte man de gode erfaringer fra opstarts- og kontaktskabelsesfasen i CTI til brobygning til det nye f.eks. ved at holde flere overleveringsmøder med den ny støtteperson og den unge. Dette skabte mere tryghed og bidrog til at øge tilliden hos den unge. CTI-medarbejderne fortæller, at de markerede afslutningen i hvert enkelt CTI-forløb:

*"Når jeg har haft en ung, laver jeg henimod slutningen af forløbet en bevidning, hvor jeg forstørre alle de ting, som jeg ser den unge, er lykkedes med og jeg laver også nogle metaforer omkring det og det får den unge med sig. Og i de breve har jeg alle gange forstørret det nye de skulle, den nye kontaktperson, som jeg også har mødt flere gange sammen med den unge. Og det gør stort indtryk på dem at læse alle disse ting, som de er lykkedes med. Så på den måde har vi nogle redskaber vi kan benytte for at hjælpe den unge godt i vej videre frem" (CTI-medarbejder).*

De unge blev fra starten orienteret grundigt om, at CTI-forløbet fik en ende efter de 10 mdr., så det kom således ikke som en overraskelse for de unge, at der skulle tages afsked. Med bevidningsbrevet<sup>12</sup> blev der lavet en markering af afslutningen samt fejring af de mål, de havde indfriet. CTI-medarbejder kunne sammen med den unge se tilbage på alt det, der var gået godt og den udvikling, der havde fundet sted.

### **Livssituation og støttebehov i tiden efter CTI-forløb?**

CTI-medarbejderne erfarede, at alle de visiterede unge i CTI-indsatsen fik noget ud af forløbet og kunne profitere af den intensive støtte, der fulgte med på forskellig vis. Alle unge der havde været i CTI-forløb undgik hjemløshed. Men unge med svær psykisk sygdom havde vanskeligt ved at tage imod og omsætte støtten end unge med færre udfordringer. Nogle havde brug for at sprede støtten ud over et længere tidsrum<sup>13</sup>. De unge, der havde haft et CTI-forløb, stod således i nogle ret forskellige livssituationer efter endt forløb, hvor nogle unge ikke havde brug for mere hjælp fra kommunen, mens andre havde brug for fortsat støtte af mere eller mindre omfattende karakter (Se kapitel 2 der omhandler resultater for borgerne).

---

<sup>12</sup> Bevidning er en samtalemethode/et redskab i den narrative praksis.

<sup>13</sup> ICM-indsatsen i BBU blev først iværksat i 2023. Havde man haft ICM-indsatsen fra start var der uden tvivl unge, der var blevet visiteret til denne indsats i stedet for CTI. Det gjaldt netop unge med et længerevarende støttebehov og unge med behov for at arbejde med tingene i et andet/langsommere tempo.





## 6. Metodeerfaringer i arbejdet med de unges CTI-forløb.

I dette kapitel præsenteres de metodespecifikke erfaringer, som kun medarbejderne fortæller om. Primære resultater:

### Metodeerfaringer fra CTI-medarbejdere alene:

#### De tre faser bidrog til at øge motivationen hos de unge

CTI-metodens faseinddeling og korte varighed af 10 mdr. bidrog til at øge motivationen hos de unge. At de unge vidste, at forløbet fik en ende efter ti måneder, betød at de blev optaget af at komme i mål med deres indsatsmål og at lykkes med at lære at bo selv. For enkelte unge var tidsbegrænsningen dog en udfordring.

#### Den korte tidsramme og det konkrete mål gjorde medarbejdernes indsats mere effektiv

CTI-medarbejderne oplevede deres egen indsats som både mere fokuseret og mere effektiv grundet det korte tidsperspektiv på 10 mdr. Bevidstheden om at mange ting skulle nås indenfor tidsperioden betød at der blev skruet op for konkret planlægning og mere handling.

#### De tre faser blev udfordret af kravet om fleksibilitet og borgernes behov

Medarbejderne oplevede en del af de unge som svingende i deres udvikling og støttebehov, hvilket kunne stå i modstrid til hensynet om at følge faseinddelingen i CTI-metoden. De valgte her at tildele støtte med udgangspunkt i de unges behov fremfor at følge hensigterne i faseinddelingen, hvor støtten fases ud og trappes ned over tid. Metodens samtidige krav om fleksibilitet muliggjorde dette.

#### Et lavt caseload gav god plads til medarbejdernes faglighed og nyudvikling

Et lavt caseload sikrede høj grad af fleksibilitet i indsatsen, tid til at arbejde i dybden med den unges mål og behov og god plads til medarbejderens faglighed. Der blev f.eks. arbejdet med inspiration fra en traumeinformeret tilgang (AOA), den narrative metode samt tilknytnings -og udviklingspsykologi i forståelsen af de unge. Erfaringen var, at når CTI-forløb blev givet til meget udsatte/sårbare og helt unge mennesker, var der brug for intensiv støtte med mulighed for meget fleksibilitet.

#### Brobygning til almensamfundet og samarbejdet med myndighed var vigtigt.

CTI-medarbejdernes samarbejde med aktører både i og udenfor socialforvaltningen var en vigtig del af de unges forløb. Samarbejdet med myndighed var gennemgående godt. CTI-medarbejderne trænede de unge i at kommunikere med og begå sig til møder med fx jobcenter, praktikpladser, studievejledere, skoler, psykiatrien mm., så de selv kunne navigere i forhold til disse efter endt forløb.

### De tre faser bidrog til at øge motivationen hos de unge

Udover kontaktskabelsesfasen udgør CTI-forløbet tre faser fordelt på 9 måneder. CTI-medarbejderne fortæller, at de oplevede, at det korte tidsrum fordelt på de tre faser bidrog til at øge motivationen hos de unge ift. at komme i gang. De unge vidste, at der var meget, der skulle nås og at forløbet ville få en ende.

*“Den unge er jo også selv med på, at det her kun er 10 mdr. og det ved den unge også, så det skaber ligesom rammerne for et fælles projekt, hvor vi er sammen om det. De ved det har en udløbsdato. Dette er modsat nogle andre lidt mere diffuse forløb som nogle anbringelser er. Det bliver i CTI-et meget tydeligt fælles projekt. Når de underskriver deres egen lejekontrakt, så bliver det alvor og så er det fælles projektboligen.” (CTI-medarbejder)*

I særligt den første fase skete der meget, fordi alle unge i denne fase skulle overtage lejligheden. Flytning og etablering af et hjem var i fokus. Der var i denne fase hyppig kontakt mellem CTI-støtte og den unge, da mange ting af praktisk karakter skulle ordnes og læres.

### De tre faser blev udfordret af kravet om fleksibilitet og borgernes behov

CTI-metoden lægger i faseinddelingen op til hyppig kontakt i starten af forløbet med en løbende nedtrapning i støtten over tid. I mange tilfælde, blev faseinddelingen brugt som forskrevet med en gradvis nedtrapning i støtten frem mod afslutning. Erfaringen var, at faserne og det korte tidsperspektiv bidrog til at øge de unges motivation. Men der var også erfaringer med, at faseinddelingen ikke blev brugt helt som foreskrevet i forhold til andre af de unge:

*"I flere tilfælde kom vi jo til at skrue op og ned for intensiteten hele vejen igennem alt efter hvad der var brug for - også på tværs af de tre faser i CTI. I den sidste fase oplevede vi fx ofte, at der blev skruet ret meget op, fordi der var en del man skulle have håndteret og lukket til sidst/skulle have på plads." (CTI-medarbejder)*

Det samtidige krav om fleksibilitet betød, at der kunne skrues op og ned for intensiteten alt efter borgerens behov og dette viste sig at være både nødvendigt og nyttigt. Dette kunne f.eks. ske, hvis de unge længere inde i forløbet pludselig stødte ind i udfordringer, der betød, at der var brug for mere kontakt. En ung droppede f.eks. ud af et uddannelsesforløb eller der opstod fornyede udfordringer med den unges familie. Der var også unge, der til en start ikke rigtig "bed på" grundet psykiske vanskeligheder (f.eks. angst, depression, PTSD) og som først længere inde i forløbet fik overskud til at kunne bruge CTI-støtten. Medarbejderne oplevede en del af de unge som svingende i deres udvikling og støttebehov, hvilket kunne stå i modstrid til hensynet om at følge faseinddelingen i CTI-metoden.

### Et lavt caseload gav god plads til fleksibilitet, faglighed og nyudvikling

Det lave caseload gjorde samtidig en høj grad af fleksibilitet mulig, idet hjælpen kunne skræddersyes og der kunne skrues op og ned alt efter behovet, hos den enkelte unge. Flere CTI-medarbejdere fortæller, at de benyttede den narrative metode, som handler om at hjælpe den unge til at skabe andre og mere positive fortællinger om sig selv, at hjælpe den unge med at se alt det, der lykkes og forstørre det, der går godt:

*"Jeg fik to unge og der havde været nogle tidligere fortællinger omkring de her to unge, som var ret massive. CTI-forløbet gav dem mulighed for at løsrive sig fra de her fortællinger og skabe nogle nye og de fik lavet deres egne fortællinger, hvor det er lykkedes. Det handler om at prøve at se andre fortællinger og modfortællinger til de dominerende og at møde dem med åbenhed og støtte op om det de gerne vil" (CTI-medarbejder).*

For unge med traumer og voldsomme hændelser i bagagen kan metoden være effektiv, fortæller flere medarbejdere. På den måde har medarbejderne stået for en nyudvikling af CTI-metoden i forhold til målgruppen i form af tilføjelsen af et terapeutisk fokus, som bygger ovenpå recovery- og empowerment-orienterede tilgang, der ligger i CTI-metoden. Medarbejderne fortæller, at de har lagt vægt på at møde de unge med et voksen-blik i kombination med et blik for de udfordringer og den sårbarhed, de har med sig (et omsorgsorienteret blik).

## Den korte tidsramme gjorde medarbejdernes indsats mere effektiv

Tidsbegrænsningen på i alt 10 mdr. og det tydelige og konkrete mål om at lære den unge at bo alene og holde en lejlighed var med til at skærpe fokus og øge effektiviteten af CTI-medarbejdernes arbejde, fortæller de:

*"Det her med tiden, vi har kun 10 mdr., så vi må give den gas. Vi gennemgår akter hurtigt og sparrer med hinanden. Vi arbejder mere fokuserede og skal igennem et forløb med struktur, der er ting der skal nås. Der er meget mere struktur i CTI-metoden og man er meget zoomet ind på de her 3 faser. Det øger vores effektivitet." (CTI-medarbejder)*

Medarbejderne fortæller, at tidsrammen bidrog til at skærpe fokus og skrue op for handlingerne. De medarbejdere, der havde lang erfaring med at arbejde med unge i anbringelse, oplevede CTI-indsatsen som mere effektiv og fokuseret. I anbringelser kunne der ofte være et meget langt tidsperspektiv og målene kunne være formuleret mindre konkrete.

## Brobygning til almensamfundet og samarbejdet med myndighed

CTI-medarbejderne var i kontakt med forskellige aktører i almensamfundet omkring den unge med henblik på at støtte den unge i selv at kunne kommunikere og samarbejde med disse efter endt CTI-forløb.<sup>14</sup> Der blev således brugt meget tid og energi på brobygning til almensamfundet, hvor CTI-støtten støttede den unge i at navigere i de forskellige sammenhænge.

CTI-medarbejderne samarbejdede også en del med de Børne-/ungerådgivere (myndighed), der havde visiteret de unge til CTI-forløb og deltog på møder sammen med den unge. Her var oplevelsen, at der generelt i de fleste ungeforløb var god kommunikation mellem CTI-medarbejdere og myndighed og at der var en fælles forståelse af, hvad det var, den unge havde behov for, og hvad indsatsen omhandlede. Også de interviewede Børne-/ungerådgivere har en opfattelse af at have haft et godt samarbejde med CTI-medarbejderne og at CTI-indsatsen var særligt god blandt andet pga. den store grad af fleksibilitet i forhold til den enkelte borger:

*"Jeg synes helt klart at styrken er, at de kan variere deres indsats og støtte - altså hvor mange timer de lægger op og ned/intensiteten. Her laver de selv vurderingen af den unges behov. De ved, at i opstartsperioden, der kører vi som oftest mere intensivt, men der er også plads til at de unge har udsving undervejs, hvor de siger, at måske troede vi at der skulle mindre støtte til der, men nu viser det sig omvendt de næste 3 uger og så leverer vi det. De laver det selv uden at jeg skal inddrages - det her gør de i dialog med den unge selv og så fortæller de selvfølgelig til opfølgning med mig, at her i den periode var en down periode. Men det er helt klart styrken her at det kan justeres alt efter den unges behov" (Børne-/ungerådgiver).*

Lydhørhed og samarbejdsvillighed fremhæves også som kvaliteter, der var i spil i samarbejdet med CTI-medarbejderne, ligesom sagsbehandlernes oplevede, at CTI-medarbejderne orienterede dem i relevant omfang og om det rette, når det var nødvendigt. I enkelte tilfælde kunne der være lidt forskellige opfattelser af, hvad forløbet skulle, fortæller en CTI-medarbejder. Medarbejderne forklarer, at myndighed på børneområdet i socialforvaltningen er underlagt forskellige lovkrav, som skal opfyldes og at mange Børne-/ungerådgivere i børnesagerne er vant med at skulle spille en større rolle som meddefinerende for indsatsens mål og indhold i handleplanerne. I CTI og Housing First indsatserne handlede det primært om den unges egne ønsker til hjælp.

<sup>14</sup> Det var f.eks. jobcenter, uddannelser/skoler, studievejledning, læge, psykiatri, projekt UNIK (psykologhus, der i forløbet gav gratis psykologstøtte til tidligere anbragte unge samt tilbud forskellige aktiviteter til målgruppen), De Unges Hus samt forskellige civilsamfundsorganisationer.

Det er derfor et vedvarende opmærksomhedspunkt for det fremadrettede arbejde fortsat at formidle formål, indhold og styrker ved CTI-indsatsen ud til myndighedsområderne mhp. at øge forståelsen af hvad indsatsen indeholder og såvel som brugen. Barnets Lov vil kunne hjælpe denne tilgang bedre på vej, da netop denne lov lægger op til, at børn og unge i højere grad skal definere de mål, der arbejdes efter.

## 7. Projektledelsens erfaringer - Et organisatorisk perspektiv

Hvor CTI-medarbejderne har en masse konkrete metodeerfaringer, fortæller projektledelsen (projektleder og afdelingsleder) i lidt højere grad, om de organisatoriske erfaringer fra forløbet. Blandt andet fortæller de om, at der igennem projektføreløbet har været forskellige barrierer for brugen af CTI- indsatsen i BBU. Disse barrierer har haft betydning for antallet af unge, der er blevet visiteret til indsatsen og er faktorer, som man fremadrettet kan arbejde mere på at håndtere/ forebygge, når CTI-indsatsen forankres.

### **Mangel på billige boliger sætter begrænsninger for, hvor mange unge, der kan visiteres til CTI-støtte**

Der er for få billige boliger i København. Ønsker man at øge brugen af Housing First via CTI-forløb eller ICM-forløb i Socialforvaltningen, vil arbejdet med at skaffe flere billige boliger, være et nødvendigt opmærksomhedspunkt fremadrettet.

### **Stor organisation og hyppig udskiftning af medarbejdere gør spredning af kendskabet til CTI vanskeligere**

Spredning af viden om CTI- indsatsen, herunder viden om formål, indhold og styrker ud til myndighedsområderne vil være et nødvendigt opmærksomhedspunkt for det fremadrettede arbejde med CTI. Udbredelse af viden om CTI-indsatsen vil muliggøre/øge brugen af denne i BBU.

### **Et ændret mindset kræver måske en kulturændring?**

På børneområdet er det forholdsvis nyt for både Børne-/ungerådgivere og pædagoger/ledere på institutionerne at møde de unge med empowerment i den udstrækning som CTI-metoden foreskriver. Det kræver en holdningsændring til/et ændret syn på de unge at turde tro på, at en indsats som Housing First og CTI/ICM, hvor den unges egne ønsker og mål er de primære drivkræfter for indsatsen kan føre positiv udvikling med sig. Et ændret mindset kan øge brugen af Housing First ift. målgruppen af unge, men det kræver dialoger med hhv. medarbejdere og ledere både på myndighedsområdet og ude på institutionerne.

## Mangel på billige boliger

CTI-afdelingsleder og projektleder peger på, at den største barriere for brugen af CTI-indsatsen i BBU var manglen på billige boliger i København. Det betød, at der var ventetid til boliger og at det var begrænset, hvor mange unge, der kunne tilbydes en bolig samtidig:

*Vi har for få billige boliger i København. Det er svært at lave Housing First, hvis ikke vi har housing. Det kan give en prop på de anbringelsessteder, hvor den unge er nødt til at blive, selvom vedkommende er klar til at komme videre i egen bolig. Den unge tager så pladsen fra en anden der har brug for det...så det skaber propper på institutionerne, at vi ikke får adgang til flere billige boliger. Der er venteliste!"*  
(Afdelingsleder i CTI)

Flere unge kom derfor til at vente et stykke tid, før tilbuddet om bolig kom. De fleste boliger blev skaffet via Den boligsociale anvisning hos Borgercenter Voksne. Der blev i forløbet arbejdet med at skaffe flere boliger på anden vis. Blandt andet fik CTI en aftale med Borgercenter Voksen, om at få adgang til at visitere unge til kollegieboliger på Øresundskollegiet med et mere fleksibelt krav om at den unge skulle være tilknyttet en uddannelse. Men kollegieboligerne løser ikke hele problemet. Der er også begrænsninger på, hvor længe de unge kan blive boende, så de blev skrevet op i alment boligselskab, da de flyttede ind på kollegiet.

## Stor organisation og hyppig udskiftning af medarbejdere

Det havde, ifølge projektledelsen, betydning, at Københavns kommunes Socialforvaltning er stor og rummer mange forskellige typer af indsats, som borgere kan visiteres til. Byen har således fem myndighedsenheder

og der forekom desuden hyppig udskiftning i medarbejdergrupperne hvilket betød, at det blev svært for projektledelsen at sprede og bevare kendskabet til CTI-indsatsen i BBU.

*"Manglende kendskab til indsatsen derude blev en barriere. Selvom jeg havde været ude og fortælle om det, jamen så går der et halvt år, så er det nye rådgivere på pinden, som ikke kender til det og så visiterer de ikke til os. Og så er der det her med størrelsen. København er kæmpestor og der er vildt mange tilbud og indsatser. Man kan nem forsvinde lidt i det hele"*

### **Et ændret mindset kræver måske en kulturændring?**

Afdelingsleder fra CTI og projektleder peger videre på, at metoderne i CTI og Housing First rummer et andet "mindset", som på nogle måder kan være uvante for både myndighed og pædagoger på børneområdet at benytte:

*"Vi arbejder jo lidt med et mindset, som på nogle punkter er lidt anderledes end det myndighed og også institutionerne praktiserer, hvor der i CTI skal være virkelig meget plads til den unges egne mål og ønsker. Det ligger så dybt i os at ville passe på. Jo mere vi kan passe på de unge i anbringelsen jo bedre vil de på sigt komme til at stå på egen ben, tænker vi... Vi tænker, at vi skal bibeholde ansvaret længe, det handler også om omsorg. Men på den måde gør vi de unge en bjørnetjeneste" (Afdelingsleder i CTI).*

I stedet for at lade de unge blive i efterværn på institution eller i plejefamilie til det 23. år giver CTI - indsatsen mulighed for at træne de unges udvikling af selvstændighed og ansvarstagen i eget liv tidligere og på en mere konkret måde, når de tildeles egen bolig og får enten CTI eller ICM- indsats. Det kræver imidlertid risikovillighed og en tro på, at det kan være muligt at lære at bo selv - også for unge med sårbarhed og komplekse udfordringer. Pointen er ikke, at vi med CTI helt skal holde op med at se de unge, som unge og kun møde dem som voksne med en masse krav, pointerer afdelingsleder fra CTI. De unge er meget unge, har mange sårbarheder med sig og er ofte blevet svigtet af deres familier/i nære relationer. Derfor har de også brug for omsorg og for at blive forstået og set på som de svigtede børn/unge, de også er. Indsatsen har derfor tilstræbt at møde de unge med både et omsorgsperspektiv og et voksenperspektiv<sup>15</sup> på én og samme tid.

<sup>15</sup> Med "voksenperspektiv" menes, at den unge mødes med de krav, der er til voksne, hvor omgivelserne forventer, at den unge samarbejder, om de krav voksenalderen stiller og tager ansvar. Med "omsorgsperspektiv" menes, at den unge mødes af pædagogen med forståelse for sin opvækst og det der er svært og støttes til forstå de krav, der stilles og hjælpes til at kunne samarbejde herom.

## 8. Litteraturliste

Benjaminsen, L. (2019): "Hjemløshed i Danmark 2019. National kortlægning", VIVE.

Benjaminsen, L. (2022): "Hjemløshed i Danmark 2022. National kortlægning", VIVE.

Benjaminsen, L. et al (2017): "Housing First i Danmark". Socialforskningsinstituttet (SFI).

Benjaminsen, L. et al (2020): "Hjemløshed i Ungdommen". VIVE.

Benjaminsen, L. (2020): "UDBREDELSEN AF HOUSING FIRST, CTI-INDSATSEN PÅ HYBELINSTITUTIONEN"

Christensen, T. (2020): EVALUERING AF CTI-PROJEKT Styrket indsats til et liv i egen bolig BCV 2019 -2020, Københavns Kommune, Borgercenter Voksne

Socialstyrelsen og Lars Benjaminsen (2021): "Critical Time intervention (CTI) Metodemanual til hjemløshedsområdet".

SUS og Realdania (2021): "Fra hjemløshed til egen bolig - unges perspektiver på, hvad de har brug for i overgangen til at få egen bolig"



## Bilag 1

### BBUs udbygning og brug af CTI- indsatsen

Formålet med CTI-indsatsen i BBU-regi var at forebygge og nedbringe hjemløshed blandt tidligere anbragte unge. Der var derfor fokus på "hjemmet" som et bærende element. Det betød blandt andet, at der var fokus på at sikre de unges bo-kompetencer, både hvad angår økonomi, husholdning og naboskab, men i lige så høj grad på at give den unge følelsen af "hjem" frem for "bolig".

Indsatsen sigtede også mod at styrke de unges mestringskompetencer til at varetage et selvstændigt voksenliv og tog afsæt i de individuelle udfordringer, der hindrede hver enkelt ung i at leve et selvstændigt liv. Det være sig relationelle udfordringer og udfordringer med spinkelt eller manglende netværk, såvel familiært som andet, udfordringer knyttet til psykiatri og/eller misbrug, udfordringer med at gennemføre uddannelse eller opnå tilknytning til arbejdsmarkedet eller udfordringer med at strukturere og overskue opgaver knyttet til hjemmet og dagligdagen.

### Lavt caseload

CTI-medarbejderne havde hver et caseload på fem til seks unge. Dette er et lavere caseload end det caseload på 10-12 borgere pr. CTI-medarbejder, der almindeligvis er det maksimale caseload for CTI-metoden (jf. beskrivelsen i Socialstyrelsens CTI metodemanual, 2018). Det lavere caseload var imidlertid, ifølge Hybelinstitutionen, en nødvendighed, da CTI-metoden blev benyttet som efterværn til meget udsatte unge efter en anbringelse. De unges alder og massive udfordringer pegede på vigtigheden af en intensiv støtte med mulighed for høj grad af fleksibilitet i forløbet. Et højere caseload pr. medarbejder kunne vanskeliggøre dette.

### Traumefokus

Målgruppen i CTI-projektet udgjordes af unge med komplekse udviklingstraumer og ofte mange belastninger bag sig. Det betød, at for at kunne støtte de unge i størst mulig handlefrihed i eget liv, var CTI-medarbejderen nødt til at have blik for, hvad den unge havde lært sig relationelt, hvordan den unge bedst muligt kunne mødes og hvorledes den unge kunne støttes i at møde sin verden med flere og nye erfaringer.

For at få viden herom lavede CTI-medarbejderne i fællesskab en kortlægning af de unges relationelle erfaringer på baggrund af analyse- og arbejdsredskabet (AoA).<sup>16</sup> Her sættes fokus på seks temaer (tilknytning, sikkerhed, motivation, følelsesregulering, dagligdag, barnets fortælling), på baggrund af en tidslinje og opstilling af et genogram. Analysen gav mulighed for forståelsen af den unges opvækst og de beskyttelsesstrategier, som den unge havde været nødt til at udvikle for at passe på sig selv i for eksempel en familie med vold, misbrug eller psykisk lidelse.

Analysen muliggjorde desuden, tilrettelæggelse af en relevant pædagogisk strategi (i CTI-teamet, kaldet kontaktstrategi), der bl.a. havde til formål at opnå den unges tillid. Dette fordi man, ved at se på den unges udviklede forsvar, kunne tage hensyn til, om den unge havde særligt brug for f.eks. en meget vedholdende og insisterende kontaktform, tydelig kommunikation, opmærksomhed på at bevare blidhed samt om den unge havde senfølger af seksuelle traumer, der gjorde, at man skulle være opmærksom på grænseløs adfærd og støtte den unge særligt til opbygning af grænser omkring selvet eller andet.

Analysen blev lavet på baggrund af Børne- og ungerådgivernes journalbeskrivelser af den unge, og gav de første hypoteser til tilrettelæggelse af den bedst mulige indsats og kontaktstrategi – hypoteser, som skulle undersøges i mødet med den unge og som dermed også kunne justeres løbende.

### Den narrative metode

For at undersøge og arbejde med hypoteserne, har CTI-projektet tilføjet et narrativt fokus. Dette viste sig i særdeleshed i ønsket om en høj grad af inddragelse af de unge i eget forløb og i ønsket om at skærpe de samtalepraksisser, der skulle undersøge hypoteser, søge efter åbninger for rigere fortællinger og skabe nye

---

<sup>16</sup> AoA er et analyse- og arbejdsredskab med traumefokus, som kan benyttes til at kortlægge en borgers relationelle erfaringer.

handlemuligheder for de unge. Ligesom det viste sig i ønsket om at møde de unge nysgerrigt og respektfuldt og med fokus på at skabe mestringsstrategier, så kraften kunne "gives til de unge".

### Kontaktskabelsesperioden

Et CTI-forløb er normalt fastsat til at vare i 9 måneder. Hybelinstitutionen valgte, med afsæt i den særlige målgruppe, at lægge en måned yderligere på, for at kunne etablere den nødvendige relation og tillid imellem den unge og CTI-medarbejderen i den indledende kontaktskabelsesfase, hvor den unge som regel stadig boede på anbringelsesstedet. CTI-Indsatsen blev beskrevet for de unge som en overgang til voksenlivets krav og forventninger til dem.

### Fase 1

Det **at etablere et hjem** var et mål for alle unge. Det mål var defineret som en del af forløbet, men kunne tage sig meget forskelligt ud, afhængig af, hvilke dele af processen, der var udfordrende for den enkelte unge. Støtten var ofte meget praktisk orienteret i fase 1 og drejede sig om ture til Ikea for at indrette boligen, støtte til at læse E-Boks og oprette betalingsaftaler, guidning i relevant brug af vicevært mm.

Under kontaktskabelsesperioden samt fase 1 gennemførtes et udredningsarbejde, hvor CTI-medarbejderen undersøgte sandsynligheden for, at den unge ville klare sig uden yderlige støtte fra Socialforvaltningen ved udgang af CTI-forløbet. Ligeledes var der fokus på at undersøge behovet for og eventuelt iværksætte andre støtteforanstaltninger i f.eks. psykiatrien eller i form af misbrugsbehandling, for at sikre, at den unge modtog relevant hjælp og støtte også fremadrettet.

### Fase 2

I denne fase blev **de iværksatte tiltag afprøvet** og der blev arbejdet målrettet med at sikre koordinering af de tilkoblede indsatser, herunder jobcenter, UU-vejledning, psykiatri, samt traume- og misbrugsbehandling. Indsatsen var fortsat fleksibel og tilrettelagt efter den enkelte unges behov, men havde altid som øverste mål at styrke den unges mestring af eget liv på de grundvilkår, der var deres.

### Fase 3

Her blev der arbejdet med **udfasning af CTI-medarbejderen** med henblik på at overdrage det tilbageværende støttebehov til de aktører, såvel offentlige som private og frivillige netværk, de unge skulle samarbejde med fremadrettet. Der blev løbende arbejdet med positiv formulering af forløbets afslutning, hvor fokus bl.a. var på afslutning af fuldendte opgaver og anerkendelse af ikke-længere tilstedeværende støttebehov. De unge blev bekræftet i, at de mestrede eget liv, at CTI-teamet fortsat ville stå klar med hjælp, hvis de ønskede det, men at medarbejderne havde tillid til, at de kunne selv eller med støtte fra relevante andre. Der afsluttedes med en form for ceremoni aftalt mellem ung og CTI-medarbejder.

### Supplerende aktiviteter i projektperioden

Der blev udviklet og iværksat en række tillægsaktiviteter i projektperioden, som beskrives nærmere nedenfor. Disse aktiviteter havde til formål at supplere CTI-forløbene med de unge og løfte kvaliteten i de enkelte forløb. Aktiviteterne omhandlede en styrkelse af netværksarbejdet med de unge, psykiatrisk udredning af de unge og tilbud om terapi til de unge. Derudover blev ICM-indsatsen oprettet i et styrket samarbejde med Borgercenter Voksen (BCV) ud fra ønsket om at skabe bedre overgange og ud fra erkendelsen af, at CTI-indsatsen ikke var tilstrækkelig for alle unge.

### Fællesspisninger og netværksskabende aktiviteter

Med fokus på at styrke de unges deltagelse i grupper af jævnaldrende, tilbød CTI-teamet fællesspisninger og aktiviteter for alle unge tilknyttet projektet, ligesom unge, der havde afsluttet CTI-forløbet, fortsat var velkomne. Flere unge benyttede dette tilbud og fandt glæde ved deltagelse. I alt deltog 12 unge, hvoraf de 4 udgjorde en fast "kernegruppe", der deltog i fællesspisning systematisk, mens de 7 øvrige kom ind imellem. Tilbuddet gav

de unge mulighed for at skabe netværk. Der blev også iværksat samarbejde med projekt UNIK<sup>17</sup>, om at udvide mulighederne for de unge ved at brobygge til deltagelse i fællesspisninger og aktiviteter i deres regi.

### **Terapi**

CTI-teamet tilbød terapi og familie/netværkssamtaler til alle projektets unge. Terapien blev varetaget af uddannede psykoterapeuter og familiebehandlere og var fortløbende, også efter endt CTI-forløb. Tilbuddet om terapi havde til formål at sikre de unge mulighed for at arbejde med relationelle udfordringer, tidlige traumer og omsorgssvigt og for at øve sig i nye mestringsstrategier i en afgrænset og terapeutisk ramme. Fem unge benyttede denne mulighed.

### **Psykiater og sundhedsteam tilknyttet**

CTI har haft en psykiater tilknyttet projektet og har derfor haft mulighed for at tilbyde de unge udredning og forløb i psykiatrisk regi. I alt 10 unge i CTI-forløb havde et forløb hos psykiateren. Denne psykiater har været ansat to dage om ugen til rådighed for Hybelinstitutionens og U-turns<sup>18</sup> unge. Dette lettede de unges adgang til psykiatrien betydeligt og sikrede samtidig deres fremadrettede behov for støtte, idet deres adgang til det etablerede psykiatriske system blev lettet af, at de unge var færdigudredt. CTI-teamet blev desuden understøttet af Hybelinstitutionens sundhedsfaglige team, som tilbød faglig sparring, sundhedssamtaler, medicinudlevering, understøttelse af sundhedsfaglig dokumentation.

### **Styrket samarbejde ml. børne/unge- og voksenområdet og oprettelsen af ICM-indsatsen**

I projektperioden har CTI-medarbejderne arbejdet for et styrket samarbejde med Borgercenter voksen (BCV) om samme målgruppe. Dette blev blandt andet udmøntet i en adgang til boliger hos BCV på Øresundskollegiet. Videre har samarbejdet og dialogen ført til oprettelsen af ICM-indsatsen<sup>19</sup>. ICM blev etableret som et tilbud på tværs af BCV og BBU, hvor medarbejdere fra begge Borgercentre i Socialforvaltningen løfter indsatsen. ICM blev oprettet ud fra erkendelsen af, at CTI-indsatsen ikke kunne løse det hele. Nogle unge viste sig i forløbet at have brug for et længere forløb samt adgang til voksenkontakt i længere tid end de ti mdr. som et CTI-forløb varer.

### **Housing First brobygningsforløb**

Disse forløb var for unge, der boede på hybel og ikke var vurderet helt klar til at komme i egen bolig. Her lavede man en lang kontaktskabelsesfase, hvor den unge, som stadig boede i hybel og var tilknyttet pædagog, samtidig fik tilknyttet en CTI-medarbejder i en periode indtil den unge var klar til at flytte i egen bolig. Den lange kontaktskabelsesfase kunne vare i flere måneder, hvor CTI-støtten arbejdede med det ændrede mindset om selvstændiggørelse ift. den unge samt understøttede den unges brobygning til det almene samfund (fokus på job, økonomi, opsparing, uddannelse, netværksudvidelse mm.). Den lange kontaktskabelsesfase kunne også anvendes i forhold til unge, der ventede længe tid på at få anvist en bolig.

### **Samarbejdet med De Unges Hus om mentoruddannelsen**

CTI-teamet har gennem forløbet styrket samarbejdet med De Unges Hus<sup>20</sup> i København, blandt andet om den mentoruddannelse de tilbyder. Flere unge i CTI-forløb fik taget en mentor uddannelse og fungerede i en periode som mentor for andre udsatte unge. Der var også unge, der selv fik en mentor fra de unges hus. Adgangen til De Unges Hus og mentoruddannelse blev et netværksskabende forum for seks af de unge i CTI.

### **Kompetenceudvikling af medarbejdere**

CTI-teamet består i dag af seks medarbejdere i CTI og to i ICM samt en afdelingsleder. Det samlede team har mange års erfaring, ligesom der er stor bredde i alder, faglige baggrunde, erfaringer, personligheder og køn. Alle har metode-kursus i både CTI-metode og ICM-metode.

<sup>17</sup> Projekt UNIK er en indsats under foreningen Børn og Unges Trivsel, som har tilbudt netværksskabende aktiviteter og gratis psykologhjælp til nuværende og tidligere anbragte mellem 18-30 år.

<sup>18</sup> U-turn er et anonymt rådgivningstilbud til unge bosat i Københavns kommune, der har et misbrug af stoffer eller alkohol.

<sup>19</sup> ICM står for Intensive Case Management og er ligesom CTI en støttemetode målrettet borgere, der har behov for en intensiv social og praktisk støtte i hverdagen. I modsætning til CTI er metoden ikke tidsbegrænset og er derfor målrettet borgere med brug for langvarig støtte.

<sup>20</sup> De Unges Hus er til for unge i alderen 18-23 år, som lever udsatte liv. De Unges Hus støtter den unge til at blive en del af et trygt fællesskab. Stedet tilbyder forskellige gratis gruppeforløb, kontaktpersonsindsats, åben anonym rådgivning mm.

I forbindelse med, at AoA blev implementeret på Hybelinstitutionen, blev alle medarbejdere desuden undervist og løbende konsulteret af to traumekonsulenter fra andet tilbud i centret med henblik på at styrke en traumebevidst tilgang til både analysen og det pædagogiske samspil med de unge. Det sidste år, har alle medarbejdere modtaget et 4 dages undervisningsforløb på DISPUK i narrativ samtale.

## Bilag 2

### Evalueringens design og metode

Denne afsluttende evalueringsrapport bidrager med viden om, hvordan en fleksibel og helhedsorienteret indsats som CTI-metoden fungerer og opleves som overgangsstøtte til udsatte unge, der flytter fra en anbringelse og ind i egen bolig. Evalueringen er en slutevaluering og rapporten samler erfaringerne fra projektforsløbet via primært to datakilder:

1) Kvantitative data vedrørende:

- antal unge/forløb, foranstaltningshistorik for de unge, herunder udvikling i antal foranstaltninger før og efter CTI-forløb.
- opgørelse over belastninger og belastningsreaktioner (AOA- data)
- opgørelse over *hvilke* indsatser de unge går videre til efter endt CTI-forløb.

2) Kvalitative data i form af interviews med:

- seks unge, der har afsluttet et CTI-forløb
- et gruppeinterview med alle CTI-medarbejdere (6 medarbejdere)
- et interview med afdelingsleder for CTI på Hybelinstitutionen og projektleder fra Staben
- et interview med psykiater
- tre interviews med Børne-/ungerådgivere fra tre forskellige myndighedsenheder

Tilsammen giver metoderne forskellig og vigtig forklaringskraft i evalueringen og supplerer hinanden. De kvantitative data om belastninger og belastningsreaktioner giver info til beskrivelse af de unges situation. De kvantitative data giver videre faktisk viden om *antal* unge, *antal* foranstaltninger og udvikling i *typer* af foranstaltninger over tid for hele målgruppen af unge, der har haft et CTI-forløb.

De kvalitative data giver dybdegående indblik i enkelte unges erfaringer om opvækst og baggrundshistorik samt i deres erfaringer med indholdet af CTI-støtten og oplevelser af udbyttet af forløbene (oplevede effekter/virkning). Disse suppleres af CTI-medarbejdernes erfaringer med brugen af metoden suppleret af erfaringer fra projektledelsen, psykiater og Børne-/ungekonsulenter.

### Unge interview og skæv repræsentation

Der blev lavet 6 individuelle kvalitative interviews med unge, der har været i CTI-forløb. Der var lavet interviewaftaler med to unge mere (mænd), som desværre sprang fra på selve interviewdagen. Den ene ung udeblev og reagerede ikke på henvendelser fra interviewer og tidligere CTI-støtteperson. Den anden meldte afbud på dagen og oplevede sig ikke i stand til at deltage i perioden, hvor interviewene blev afviklet (psykisk dårlig).

Der er i udvælgelsen af de unge tilstræbt diversitet mhp. at dække de unges erfaringer bredt. Således er der lavet interview med forskellige unge, der har gennemført med forskellige resultater. Dette lige fra unge, der er overgået til mere indgribende støtte enten undervejs eller efter gennemført CTI-forløb til unge, der helt er ophørt med at skulle modtage støtte fra kommunen efter endt CTI- forløb. Sidstnævnte er dermed unge, der klarer sig selv kun med støtte fra eget privat netværk f.eks. venner, en tidligere plejefamilie, der stadig er en god og brugbar relation til eller andre.

Det var særligt svært at få de unge i tale, der var afsluttet uden mere støtte fra socialforvaltningen. Der er således kun interviewet én ung med denne erfaring. Dette skyldtes især, at disse unge ikke ønskede mere kontakt med "systemet" og ikke ønskede at blive identificeret hermed. Andre unge, som viste sig svære at få i tale til interview, var de allermest udfordrede unge, der f.eks. var gået videre til en §107 indsats eller på forskellig vis befandt i en mere udsat situation.

Fire af de seks unge, der er blevet interviewet er unge dermed unge, der har gået videre til en ICM- indsats. Det er unge med komplekse udfordringer, men som har udviklet sig meget via CTI-forløbet og som har lært at bo selv. De har imidlertid stadig et støttebehov. De interviewede unge udgør dermed en slags midtergruppe. De

mindst udfordrede unge og de mest udfordrede unge er dermed ikke lige så godt repræsenteret i interviewmaterialet.

### **Gennemførelse af interviews og anonymisering**

Interviewene foregik i CTI-indsatsens mødelokaler i Rådmandsgade efter de unges egne ønsker. CTI-støttemedarbejderne formidlede kontakten mellem de unge og interviewer (evaluator). To unge er, efter eget ønske, blevet interviewet ledsaget af deres tidligere CTI - støttemedarbejder, da det gav en oplevelse af tryghed i situationen. De øvrige fire valgte at være alene med interviewer i interviewsituationen.

Alle citater fra de unge er anonymiserede ved brug af ændring af bl.a. køn samt udeladelse af specifikke personhenførbare oplysninger eller hændelsesforløb.

### **Metodetriangulering**

I nærværende analyse benyttes flere forskellige metoder, da de enkelte metoder supplerer hinanden og samlet set bidrager til at belyse det område, der afdækkes på en mere fyldestgørende måde. Det stod hurtigt klart, at data kunne tegne et overordnet faktisk billede af *antal* CTI-forløb, *antal* foranstaltninger på de unge og gav indblik i hvor mange unge, der gik videre til andre typer støtte i Socialforvaltningen eller gik videre helt uden mere støtte efter endt CTI-forløb.

Men data kom hurtigt til kort ift. at komme med bud på de unges udbytte og erfaringer med CTI-forløbene. Her blev de kvalitative interview inddraget som anden datakilde og metode, der kunne bidrage med yderligere forklaringskraft. De kvalitative interview kunne give indsigt i *hvordan* CTI-metoden blev oplevet af borgerne og hvordan den virkede som overgangsstøtte i forhold til de unge der blev interviewet.

### **Evalueringens arbejds- og undersøgelsesspørgsmål:**

Interviewene og analysen af disse har beskæftiget sig med nogle undersøgelsesspørgsmål. Disse er:

1. Hvordan oplevede de visiterede unge CTI-forløbene?

Herunder:

- Hvad kendetegner de unges situation og baggrund?
- Hvad bestod CTI-forløbene af? Hvilke forandringer medførte de er i de unges liv?
- Hvad fungerede godt og mindre godt i forløbene?

2. Hvordan har CTI-støttemedarbejderne og den faglige projektledelse oplevet, at arbejde med metoden?

- Hvori bestod CTI-indsatsen i BBU?
- Hvad fortæller data, herunder AOA og DUBU om målgruppens kompleksitet, belastninger og belastningsreaktioner?
- På hvilken måde kan CTI-metoden forebygge hjemløshed ift. målgruppen?
- Hvad er CTI-indsatsens resultater for borgerne?
- Virker indsatsen bedre ift. nogle borgere end andre?

## Bilag 3

### Oversigt over mulige aktiviteter med den unge i CTI-forløb:

**Den løbende kontakt med de unge foregik via telefonsamtaler, besøg i eget hjem, besøg i CTIs lokaler eller ude i byen og kunne omhandle følgende:**

#### **Kontaktskabelse og forberede/konkret bistå den unge med flytning til egen lejlighed**

- Etablere kontakt med ung via møder, gåture eller restaurantbesøg.
- Lave kontrakt med den unge/aktivitetsplan for CTI-forløbet, som justeres og evalueres løbende
- Bestille flyttevogn, deltage i flytning sammen med den unge og familien/pædagoger fra anbringelsessted

#### **Efter flytning: Besøg hos den unge i eget hjem med fokus på praktisk støtte, herunder:**

- Købe møbler og inventar til lejligheden sammen med den unge.
- Hjælpe den unge med at samle møbler og indrette lejligheden - etablere et trygt hjem
- Lære den unge at lægge budget og styre sin økonomi, gæld
- Evt. bistå ved indkøb og madlavning.
- Lære den unge om betalingservice, husleje, aflæsning af el, vand og gas, e-boks.
- Lære den unge at benytte ejendommens faciliteter samt deltage i arbejdsdage, benytte vicevært.

#### **Brobygge til det almene samfunds institutioner ved fx at ledsage og forberede den unge til:**

- Lægebesøg
- Samtaler med studievejleder, skoler/uddannelser
- Jobcenter/praktiksteder, jobsamtaler
- Børne-/ungerådgiver, psykiatri/ psykolog
- Følge unge til retssager (og deltage til disse), forberede møder med advokater
- Følge til kriminalforsorgen  
Samarbejde med aktører som EKI, Københavnerteamet, SSP+
- Brobygge og koordinere indsatser rundt om og med den unge, i det omfang det er muligt
- Feedback på jobansøgninger eller hjælp til ansøgninger om enkeltydelser
- Misbrugsbehandling
- Tovholderfunktion og koordinere at myndigheder yder den støtte de unge er berettiget til

#### **Hjælp til etablering eller genetablering af netværk f.eks. med forskellige familierelationer**

- Forberede den unge på/bistå den unge ved møder med f.eks. en forælder eller anden familierelation
- Samtaler om relationer til familie/venner - hvilken rolle kan de spille i den unges begyndende voksenliv?
- Kortlægge netværk via netværkskort med den unge
- Fællesspisninger eller krea-værksteder, kontakt til /besøg ved De Unges Hus/mentoruddannelsen
- Afsøge / forstærke de foreninger klubber og fællesskaber, hvor den unge kan opleve en samhørighed f.eks.: -Feministisk bogklub på studiet, Ventilen, det lokale Medborgerhus, Turning table, Lovlige graffiti mure mm.

#### **Besøg hos den unge i eget hjem med fokus på at yde social/ følelsesmæssig støtte, herunder:**

- Samtaler og støtte ift. hverdagsmestring
- Samtaler, om egenomsorg og sundhed, herunder tandlæge og lægebesøg, udredning hos psykiater eller psykologsamtaler. Lære den unge at tage sin medicin.
- Samtaler med den unge med fokus på at forstå sig selv/bevidstgørelse om egne styrker og udfordringer. Yde hjælp til at behandle/leve med evt. traumer, svigt, diagnoser.